

~~5999~~
2999

272

SPRAWOZDANIE DYREKTORA

C. K.

GIMNAZYUM ŚW. JACKA

W KRAKOWIE

ZA ROK SZKOLNY 1918

W KRAKOWIE — 1918

NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO
DRUKIEM W. L. ANCZYCA I SPÓŁKI

TREŚĆ.

1. Prof. Dr. Jan Sajdak: Supplementum Rufinianum.
 2. Część urzędowa przez Dyrektora zakładu.
-

SUPPLEMENTUM RUFINIANUM

SCRIPSIT

IOANNES SAJDAK

Academia litterarum Vindobonensis in suo «Corpore Scriptorum ecclesiasticorum latinorum» praeter alios etiam Rufini presbyteri Aquileiensis opera edere constituit munusque hoc Ioanni Wrobel obtulit. Qui tamen etsi »in codicibus conquendis et conferendis totum consumpsit multorum annorum laborem«¹⁾, nonnullos libros manu scriptos, cum rem pararet, nescio quo modo omisit. Iam senex Gregorii Nazianzeni orationes a Rufino in sermonem latinum conversas recensere coeperat a Iosepho Zycha Vindobonensi liberalissime adiutus. Sed priusquam pars tantummodo textus Rufiniani typis erat expressa, laborioso editori mors stilum e manibus sumpsit. In provinciam mortui successit Augustus Engelbrecht, qui iam antea ad recensionem recte statuendam plurima contulit. Qui vir doctus, quo pollet acumine et sollertia mox perspexit editionem iam inchoatam denuo fere esse faciendam²⁾. Eius igitur sagacitati et industriae contigit, ut brevissimo tempore editio³⁾ prolegomenis bo-

¹⁾ In mox laudanda editione praef. Augusti Engelbrecht p. V.

²⁾ L. l. p. VI.

³⁾ Tyrannii Rufini orationum Gregorii Nazianzeni novem interpretatio. Iohannis Wrobelsii copiis usus edidit et Prolegomena Indicesque adiecit Augustus Engelbrecht. Vindobonae-Lipsiae 1910 (= Corpus script. eccl. latin. vol. XXXXVI pars I).

nae frugis plenissimis adornata et indicibus uberrimis aucta in lucem emissa sit¹⁾.

Enumeratis in Prolegomenis et accurate descriptis perpen-
sisque triginta et novem codicibus, qui vel omnes vel plerasque
orationes exhibent, haec profert Engelbrecht: »Praeterea exstant
codices haud pauci, qui unam alteramve orationem, imprimis
Apologeticum, exhibent...«²⁾. Quia mihi contigit nonnullos codi-
ces, qui non unam alteramve sed omnes novem orationes con-
tinent et in historia textus Rufiniani adumbranda praetermissi
sunt, e latebris bibliothecarum eruere, liceat mihi eosdem afferre
eorumque auctoritatem quam possum brevissime aestimare.

Bibliotheca Parisina.

Copiae et auctoritatis causa primo loco ponendi sunt co-
dices Parisini, qui nescio quo modo tam valde ab Ioa. Wrobel
neglecti sunt. Priusquam tamen ad neglectos codices accessero,
pauca ad eos, quorum memoriam in usum suum contulit, ad-
denda sunt.

Codex Paris. 1705 saec. XI fol. 93 orationem 26 exhibet
octavo loco post or. 16, non ut in Prolegomenis p. XXXVIII et
p. XLIV legitur³⁾. Iam in ordine orationum similis est codex
Parisinus codici Montepessulano 411, quocum saepissime in lec-
tionibus singularibus conspirat⁴⁾. Quibus demonstratur utrum-
que codicem arcta affinitate esse coniunctum.

In »Praefatione Rufini ad Apronianum« adnotavit editor
speciminis instar lectiones variantes selectas ex quattuor aliis
codicibus, quam qui in textu orationum constituendo adhibiti
sunt. Quod ad codicem Parisinum 1705 (= P) pertinet, variae
lectiones documento sunt, quam neglegenter liber collatus sit.

¹⁾ Cf. recensiones C. Weyman in Wochenschr. f. klass. Phil. vol. 28
(1911) col. 347 sqq.; Th. Sinko in Berlin. philol. Wochenschr. vol. 31 (1911)
col. 1337 sqq.; E. Ludwig in Theolog. Literaturblatt vol. 32 (1911)
col. 320.

²⁾ Prolegg. p. XLIII sq.

³⁾ In Indice orationum, qui cod. fol. 1 legitur rubro scriptus, oratio-
nes octo usitato ordine sequuntur.

⁴⁾ Prolegg. p. XXXIX.

Quae infra proferuntur, exemplo sint ad probanda ea, quae dixi: Pag. 3, v. 17 laeva^{ue}: leva^{ue} P¹⁾ || 18 respiciens... et quid — *legitur et in P, ubi vel non invenitur* || 4, 1 conplectentes: completentes P || 5 iucundum: iocundum P (*non iocundum*) || 7 adstringeretur: astringeretur P || 10 quodcumque: quod P || 11 egre P || 14 defuncto patri: defuncto patre P || 19 cottidie paene: pene cotidie P || 20 subsecuta: subsequata P || 5, 3 commotio. Huius neque: comocio huius. Neque P || 7 optinuerit *exstat et in P* || 11 recte *habet et P* || 13 greco *legitur et in P*. — Haec sunt, quae ad supplendum apparatus criticum addidi. Ut tamen auctoritas codicis ad oculos demonstretur, librum cum textu orationis 17 (Ad cives Nazianzenos gravi timore perculsos) in nova editione (p. 193 sqq.) conféro et varias lectiones adnoto²⁾.

Pag. 193, 5 misericordia || qua || 8 repperies || menbra || 13 esse dicit || 17 intelligat || 194, 1 audiit (*ex* audiuit) || 5 intelligere || 9 exalet || 12 ut columbae || 15 hoc *om.* || 23 abnegavi || 24 animam meam || 195, 2 ait || 8 pariter omnis spes || 12 ergo patiar || 15 enim quid || 17 ienua || 18 conualescant || 24 adsint innocemus || 196, 5 sq. medicamentum. o quanta medicine facile remedii genus. o quanta medele^o magnificentia. o quanta medicine uelocitas. non solum... || 7 cohibet || me || es (*ex* memores || 9 de huiusmodi medela || 12 dicit || 197, 2 dicit || 11 contempnatis || 13 a uobis || 15 sicut deus omnia || 17 inscrutable || 198, 10 permanet || 12 humilitas aut patientia || 16 et uertit || 16 firmitas || 18 grandis || 21 rursus || 25 mihi hec || 199, 3 inhostiliter || 12 adolantes || prosperitates || 24 tranquillatatem || 200, 6 timorem || 19 idolis (*corr.* 1 *m.*) || 201, 3 sulphurantis || 12 uobis || 15 ne non utamur || 23 uerius || 202, 5 accipite || 15 uelut *om.* || 17 ab omnibus || 20 mercis || expectans || 202, 20 loco sancto || 21 cum ergo || 203, 1 domini *om.* || 6 tibi *om.* || 11 possibile est tibi || 17 promptius eum obtulit || 21 hec oblatio tua sine macula || 22 quoque *om.* || 23 multa

¹⁾ Prior lectio scripturam ab editore receptam, numeri eius editionis paginam et versum significant. Varietates, quae levioris momenti sunt, ut: michi, meę, prebuit etc., omitto.

²⁾ Minoris momenti varietates, quae ad orthographiam quae dicitur spectant, non notantur.

autem et || 26 pudore || 204, 1 etiam si || 3 excludat. Ingratus... || 4 potentiam || 5 defatiget || 6 respice deo || 10 aliquid || 11 ortatur || 12 mundus te pertransit || 19 deo || 205, 5 aliquid maius || 22 tibi optuli || 25 exequeris || qua || 26 creditur^a est (*corr.* 1 *m.*) || 206, 4 per dominum nostrum Iesum Christum. — Subscriptio deest. Integer liber diligentissime una manu exaratus est, quae postea nonnulla correxit.

Praeterea exstant alii codices Parisini, quos non inspexit Wrobel, qui tamen, cum ad historiam textus Rufiniani nonnulla praebeant, digni sunt, qui commemorentur. Hi sunt:

A. Parisinus lat. 1707 s. XII membr. fol. 148 binis columnis scriptus est et continet fol. 1—148^v oratt. 2, 38, 39, 41, 26, 17, 6, 16. Fol. 48^v—131^v sequitur scriptum eadem manu: »Adalberti monachi atque sacerdotis ad Herimannum presbyterum speculum sive flores e moralibus Gregorii Papae in Iob collecti«. Fol. 131^v—148 legitur Hieronymi De viris illustribus. Codex eodem loco, quo Oxon. Laudianus miscell. 276 s. IX et Atrebatensis 621 s. X in., id est fine orationis 6 (fol. 43^v) subscriptionem servavit: »Expliĉ liber · VII; ucuq; contuli de codice scē melanie; Incipit lib · VIII...« etc.¹⁾

B. Parisinus lat. 1708 s. XII membr. fol. 120 binis columnis exaratus est et exhibet fol. 1—32^v oratt. 2, 38, 39, 41, 26, 17, 6, 16. Fol. 33 sqq. sequitur »Liber s. Augustini episcopi de vera religione«.

C. Parisinus lat. 1709 s. XIII in. membr. fol. 151 binis columnis scriptus complectitur fol. 1—56^v oratt. 2, 38, 39, 41, 26, 17, 6, 16. Fol. 57—fin. sunt Fulgentii opera.

D. Parisinus lat. 2635 s. XII membr. fol. 108 continet fol. 3—108 oratt. 2, 38, 39, 41, 26, 17, 6, 16. In fine or. 6 fol. 98^v subscriptio legitur litteris maiusculis rubro scripta: »Explicit liber VII: · hucusq; contuli de codice scē melanie romae. Incipit liber · VIII · ...« etc.

E. Parisinus lat. 2811 s. XII membr. fol. 146 olim s. Marialis Lemovicensis exhibet fol. 67—fin. oratt. 2, 38, 39, 41, 17,

¹⁾ Prolegg. p. XXXII sq.

6, 16, 26. Or. 26 fine mutila est, desinit verbis: »...atque orbis terre bellis ecclesiasticis ||. Cf. p. 185, 8 Engelbr.

F. Parisinus lat. 2159 s. XII membr. fol. 159 binis columnis scriptus post opera Leonis Papae continet fol. 94^v—130 oratt. 2, 26, 17, 6, 16.

G. Parisinus lat. 2160 s. XIII membr. fol. 151 binis columnis exaratus post opera Leonis Papae ut in cod. 2159, de quo rescriptus est, easdem quinque orationes continet.

H. Parisinus lat. 14856 s. XII membr. fol. 123 post opera s. Augustini continet fol. 42—72^v oratt. 2, 26, 17, 6, 16.

I. Parisinus lat. 17401 s. IX membr. rescriptus fol. 82 in altera parte (fol. 49^v—82^v) post »Inchiridion ad Laurentium notarium urbis Romae de spe fide et caritate« s. Augustini exhibet or. 2¹⁾ in interpretatione Rufini, cuius praefationis textus iam aetatis causa dignus est, qui conferatur.

K. Parisinus lat. 1706 s. XI²⁾ membr. fol. 23 continet fol. 1—20^v or. 2. Fol. 20^v—fin. exstant scholia quaedam brevia in psalmum 101, et presbyteri cuiusdam ad Sarracenorum imperatorem epistula fine mutila, qua admonetur, ut christianam fidem amplectatur.

Ut auctoritas codicum Parisinorum adumbretur, variae lectiones in Praefatione Rufini ad Apronianum proferuntur.

Pag. 3, 2 michi A B C D E H Be urbe hac F G magno opere K Aproniane om. A B C D E F G K fili kñe Aproniane H 3 filii karissime K impenderem A B C D E F G H 4 nec nos A D H I K ne non E meę AD mee B H Be 5 tibi *supra lineam m*² Be Gregorium nazanzenum A H 6 verbis B et opere G clarus om. K 7 scientię A K sciencie Be aeclesiis B prebuit B D G H 8 que AC que G condempnavit A B E F G H Be 9 is: his Be que docebat C capadocia A B C D H K cappadocię E cappadocie Be ex cappadocie ¹F G scolari A B D E F G H Be 10 religiosa

¹⁾ Prolegg. p. XLIII sq.

²⁾ Prolegg. p. XLIV.

satis K 12 etatis H illecebris A D F G H Be cēdens C D
 pudiciam E 13 tanquam D E sibi : suo C D sibi a deo H
 14 castum B castitatis : karitatis E castatatis K 15 phy-
 losophyē A phylōsophyē H Be philosophie B 16 residenti
 sibi K 17 levaque C D E F G H I faeminas K 18 oculo
 torvo K velint B D 4, 1 percunctabatur A C F G H I Be
 ille H Be ambiciosius E eum cum... complecterentur A B
 cum... complecterentur D 2 note B F G Be 4 misse B F G Be
 5 iocundum A B C D E F G H K Be 7 astringeretur A B C D E
 F G Be adstringetur K 8 navem ingressus : nocte egressus
 A B C D H inexplorato : in inexplorato A 9 et tempestate K
 se deo K 10 quodque : quod E quodcumque K quod cum Be
 11 egre A B C D F G H I K egrae E 12 apologeticum B D
 13 alligans E I 14 hec E defuncto patre A B D E F G H I
 K Be episcopatu D 14—15 episcopatum nanzanzo breve
 oppidum K 15 Nazianzum : nazanti A nazianzi B nan-
 zianzum C nazanzi D nazianzo E nazantum F G Be
 nazaniti H nanzanzo I opidum E F H post Valentis :
 propter ualentis A B D 16 tempore B I 17 ad instituendam
 ecclesiam vel docendam H instuendam I instruendam Be
 18 dei *om.* B 19 cotidie A B C E F G H I Be quotidie D
 ereticis E pene A C D H K Be pēnē B 20 emulatio A B C E
 subsequuta A 21—23 tam... dicens : ut erat in timore dei
 perfectus . statim ut sensit . causa sui esse inter episcopos
 disceputationem . accersiens pacifico eos affatur alloquio . dicens
 Be 22 disceputationes dicens illum... K 5, 1 si *om.* A B C D
 2 desinet B C F G K Be commotio huius; Neque... A B D E I
 2—3 commotio; et vale dicens eis ad aecclam suam redit .
 omnibus eum cum lacrimis prosequentibus; huius... K Be (*ubi*
rediit est) 4 illustrius A B C D E F G Be 7 et partes A B D
 disputari potuerunt E optinuerit D E F G Be 8 ecclās A B
 9 quia *om.* Be 10 sit magis A B C D E F G H I K sit *om.* Be
 namque : nanq; D 11 omnem : hominem H I K ¹⁾ in *om.* F
 12 concordat . hunc : concordat . cuius eruditissimus et doc-
 tissimus iheronimus discipulus est . qui merace scripturarum

¹⁾ Omnem ~ hominem in codicibus saepe vice versa ponuntur.
 Cf. apparatus criticum novae Ruffini editionis ad p. 64, 17, et Prolegg.
 XLVII.

sententie archana penetravit · hunc Be lege scrupulo A B C
 D E H Be scrupulo prorsus lege I lega K 13 prefulgi-
 dum A B E greco A B C D E F G I K Be 16 lingue B F G K Be
 tu utriusque lingue habens periciam H.

*

In bibliotheca Parisina sunt codices, qui nonnullas tantum-
 modo orationes Rufino interprete exhibent. Ex. gr. Paris. lat.
 1996 vol. IV s. XIII membr. fol. 155 binis columnis scriptus
 habet post tractatus Augustini in psalmos fol. 113—138^v oratt.
 2, 38, 39, 41. — Paris. lat. 1649 s. XIII membr. fol. 198 exhibet
 fol. 161^v—196 oratt. 2, 17, 26. — Paris. lat. 8716 membr. fol.
 92 variis manibus scriptus continet fol. 43—78^v exaratis manu
 s. XIV oratt. 2, 38, 39. — Paris. lat. 8499 s. XIII—XIV membr.
 fol. 215 variis manibus scriptus exhibet fol. 64—215 oratt. 2,
 26, 41. — Paris. lat. 3819 s. XIV membr. fol. 168 binis colum-
 nis exaratus continet fol. 21—71 oratt. 38, 39. — Or. 2 et 6
 legitur in cod. Paris. lat. 14845 s. XV—XVI fol. 2—37^v.
 Or. 2 exstat in codd. Parisinis lat. 1786 s. XII fol. 148^v—152^v
 fine mutila: »... alicui materie adhibeatur || ¹⁾ et 2948 s. XIII
 fol. 113—136^v etiam fine carens: »... non fui ausus satis || ²⁾.
 Or. 41 est in cod. Paris. lat. 5322 s. XIII fol. 78—81^v. In cod.
 Paris. lat. 16835 s. XII fol. 111—113^v legitur oratio 38 in in-
 terpretatione Rufini, quam sequitur fol. 113^v—116 or. 40 versa
 a quodam anonymo.

Bibliotheca Laurentiana.

In Mediceorum bibliotheca Florentina praeter codices lau-
 dados in Prolegomenis inveniuntur codices tres ³⁾ cum orationi-
 bus, de quibus agitur. Sunt hi:

¹⁾ Ed. novae p. 15, 23.

²⁾ Ed. novae p. 76, 15.

³⁾ In universum descripsit eos iam Th. Sinko, O rękopisach mów
 św. Grzegorza z Nazyanzu w bibliotekach włoskich. P. II, Eos XV (1909)
 pag. 70.

Laurentianus s. Crucis XV dext. 13 s. XIII membr. fol. 315 binis columnis est scriptus¹⁾ et continet post Hieronymi opera fol. 256 sqq. orationes Gregorii Nazianzeni translatas a Rufino: 2, 38, 39, 41, 26, 17, 6, 16, 27. Qui sermo mutilus est et desinit verbis: ... impugnemus Epicurum deum non sentientem ||²⁾. Eodem loco desinit oratio in cod. Laur. Faesulano XLIV s. XV³⁾.

Laurentianus s. Crucis XVIII dext. 8 s. XIII⁴⁾ membr. fol. 201 exhibet fol. 34—84 oratt. 2, 6, 16, 17, 26, 38, 39, 41.

Laurentianus LXVII, 4 s. XV⁵⁾ membr. ff. 168 continet Vitam Gregorii Nazianzeni descriptam a Gregorio Presbytero et versam latine ab Ambrosio Monacho Camaldulensi (fol. 1—32) praevia interpretis epistula ad «singularem atque piissimum virum Iulianum Cardinalem s. Angeli, amicissimum suum»⁶⁾. Fol. 32—168 sunt oratt. 2, 38, 39, 41, 26, 17, 6, 16.

Bibliothecae Romanae.

In bibliotheca Vaticana inspiciendi erant praeter laudatos codices⁷⁾ libri manu scripti, qui sequuntur:

¹⁾ Bandini, Catal. codd. Bibl. Laur. vol. IV p. 487 sq.

²⁾ Cf. p. 275, 18.

³⁾ Cf. Prolegg. p. XLIII.

⁴⁾ Bandini Cat. l. vol. IV p. 538 sq.

⁵⁾ Bandini Cat. l. vol. II p. 816 sq.

⁶⁾ Epistula incipit: »Domino venerabili ex omni mihi officio suscipiendo atque amplectendo patri Iuliano Ambrosius. Vetus consuetudo est, ut amicorum secundis successibus amici gratulentur eamque laetitiam gestientis animi cum officiis omnibus tum muneribus quoque significant... Gregorius ille Nazanzenus... Eius itaque vitam ex graeco traductam nostri ingenioli munus ad te mittendam putavi: quam suscipies scio gratisime, et avidissime perleges...« Vita incipit: »Invitat nos quidem, religiosissimi viri, Gregorius ille eximius, cui a theologia nomen fluxit, ad spiritale istud sermonum publicumque convivium...« Eandem vitam latinam exhibent codices: Laur. Faesul. lat. 45 s. XV fol. 143 sqq.; Vatic. lat. 2950 s. XVI fol. 1—31; Vatic. lat. 4279 s. XVI fol. 7 (folia 1—6 vacant scriptura) — 31.

⁷⁾ Vat. lat. 306, 307; Urbin. 60. Cf. Prolegg. p. 38, 42, 41.

Vaticanus lat. 208 s. XIV—XV¹⁾ membr. ff. 290 binis columnis scriptus post Origenis homilias continet fol. 246^v—280^v oratt. 2, 38, 39, 41, 17, 6, 16, 26.

Vaticanus lat. 409 s. XV²⁾ chartac. ff. 141 post orationes Ioannis Chrysostomi et Basilii Magni exhibet fol. 124 sqq. oratt. 38, 39, 26, 17, 41, 6, 16, De fide. Sequitur »Adversus vituperatores vitae monasticae liber primus«, qui incipit: »Cum templum illud pervetustum et percelebre...«

Vaticanus lat. 4259 s. XIV—XV membr. ff. 99 continet fol. 61 — fin. oratt. 38, 39, 26, 17, 41 (fol. 79^v — fin. scripta sunt manu alia posterioris s. XV ut videtur), 16, De fide, or. 6.

Or. 2 invenitur in codd. Vatic. lat. 305 s. XV. Pars cum or. 2 fol. 1^v—28 scripta est a. 1452 Aprilis die 9; Vatic. Palat. lat. 566 s. XV fol. 98—123. Fragmentum or. 2 (Inc. »Si poenitus effugere maculam ff dd voluerimus . Petri fortasse vel Pauli...« Des.: »... sed hec Paulus et si qui forte sunt in spiritu similes ei«)³⁾ exstat in cod. Vatic. lat. 3835 s. IX membr. fol. 291^v—294^v maiusculis litteris scripto. Idem fere fragmentum (Des.: »... per evangelium nos genuit in Christo Iesu domino nostro«) exstat in codicibus Casinensibus (in Monte Casino) G G 109 s. X—XI pag. 94—96; I I 146 s. XI pag. 446—448; G G 116 s. XIII pag. 471—473. In eodem codice Casinensi pag. 466—471 insunt duo fragmenta secundum lemmata ex orationibus Gregorii sumpta, quorum alterum incipit: »Audivimus dilectissimi, quod Paulus dum christianos persequeretur, caelesti radio illustratus...« Des.: »... concertator et praedicator divinitatis demonstraretur«⁴⁾ Alterum fragmentum legitur p. 473—477: »Ipsius quoque apostoli... accedentibus facit. Ipsi gloria... Amen«⁵⁾.

In codice Romano Casanatensi lat. 830 (olim D IV 39) s. XV ff. 178 legitur pag. 1—66 or. 2 Rufino interprete. Pag.

¹⁾ M. Vattasso-P. Franchi de' Cavalieri, Codices Vaticani Latini vol. I (Romae 1902) p. 164.

²⁾ Vattasso-Franchi de' Cavalieri, Cat. I. p. 316 sq.

³⁾ Ed. novae p. 42, 18 — p. 46, 21.

⁴⁾ Fragm. editum est in Florilegio Casin. vol. II p. 182—3.

⁵⁾ Editum in Florilegio Casin. vol. II p. 185.

172—174 exstat fragmentum or. 2 idem atque in cod. Vatic. lat. 3835. Fragmento praecedit prooemium: »Gregorius Nazanzenus vir eloquentissimus et preceptor Hieronimi de cura et regimine animarum ceteris novi ac veteris testamenti omissis patribus in suo apologetico quid de Pauli disciplina referat diligentissime lege: Sed grande impedimentum est hominibus ad virtutem false et inanis glorie presumptio...«

Bibliothecae variae.

Rufini translatio orationum Gregorii exstat etiam in cod. Boloniensi lat. 1132 (2267) s. XV fol. 61—187. Orationes sequuntur ordine: 2, 38, 39, 41, 26, 6, 17, 16¹⁾. — In Helvetiae bibliothecis inveni unum codicem cum Rufini interpretatione. Est. cod. Bernensis 374 ff. 182 s. XI—XII²⁾ diligentissime exaratus. Codex continet duas partes: I fol. 1—71; II fol. 72 — fin. Pars prima continet orationes quinque: 2, 17, 6, 16, 26; sed exemplar, ex quo descriptus est cod. Bernensis, octo vel plures orationes complectebatur, nam fol. 1^v legitur manu prima scriptus index octo orationum (2, 38, 39, 41, 17, 6, 16, 26)³⁾, ubi tituli sermonum, qui desunt in codice, superscripti et deleti sunt rubro. Varias lectiones e praefatione supra p. 5 sq. nota Be signatas protuli. — Quattuor orationes (38, 16, 39, 41) continet codex Harleianus 3445 a. 1448 manu Nicolai cuiusdam scriptus⁴⁾. — Praeterea in omnibus fere maioribus bibliothecis Europae exstant codices, qui singulas orationes latine a Rufino redditae exhibent; quos laudare supersedeo.

¹⁾ Ludovicus Frati, *Indice dei codici latini conservati nella R. Biblioteca Universitaria di Bologna* (Studi ital. di filol. class. vol. XVII, 1909) p. 20.

²⁾ W. Meyer, *Gesammelte Abhandl. zur mittellatein. Rythmik*, vol. II (Berlin 1905) p. 143.

³⁾ Quod ad dispositionem orationum spectat, similis est codex Montepessulanus 411 s. XII. Cf. Prolegg. p. XXXIX.

⁴⁾ Mss. in the Harleian Collection vol. III (London 1808) p. 26 sq.

II.

Praeter Rufinianam versionem exstant in bibliothecis orationes Gregorii ab aliis interpretibus translatae. Itaque orationes, »quibus beatus Athanasius et magnus Basilius a Gregorio Nazanzeno laudantur«, iussu Nicolai V latine vertit Georgius Trapezuntius. Interpretatio or. 43 et 21 exstat in cod. Vatic. lat. 4249 s. XV fol. 3—65 (Inc.: »Cum multas nobis dicendi causas magnus Basilius semper proponeret meaque oratione tantum afficeretur, quantum nemo unquam omnium sua...«) et fol. 65^v—92 (Inc.: »Cum laudandi Athanasii munus suscepim, virtutem ipsam mihi opus est laudare...«), cui praecedit praefatio (fol. 1^v—2), in qua Georgius coram Nicolao se excusat: «... Que si sublime illud Gregorii dicendi genus tubamque illam ingentis sonitus non assecuntur: ignoscat oro sanctitas tua et tum etati mee iam senio laboranti tum difficultati rerum attribuat. Quis enim illum in dicendo imitabitur? Qui si Demosthenem excipias nec apud grecos quidem parem habeat? ...Que etsi usque ad hodiernum diem greci omnes summopere admirati sunt¹⁾, nemo tamen recte imitari unquam potuit. Sed de laudibus eius alias. Nunc ipsi latine dicenti aures suas tua sanctitas prebeat«. — Codex Vaticanus lat. 3500 s. XVI complectitur fol. 1—53 or. 2 translata a Constantio Sebastiano Olivetano(?). Oratio incipit: »Victus sum et me victum fateor, subditus fui Domino et oravi eum; sit sanctissimi David nostri sermonis exordium; magis vero, qui est Davidis ore locutus, quique etiam nunc per ipsum loqui non cessat...« — Carmen de virtute (I, 2 n. 10; Mignei P. Gr. 37, 693 sqq.) a versu 184 usque ad finem vertit²⁾ oratione soluta Antonius Tudertinus, quod opusculum (»Deum cuius natura est sapientibus ad sapientiam comparandam dux atque viaticum... odio rerum fictilium in ordine celesti ascriptus prestantior fies ut plus fiducie apud Deum consequaris«) Eugenio IV

¹⁾ Cf. Io. Sajdak, De Gregorio Nazianzeno poetarum christiano-rum fonte (Archiwum filol. Akad. Umiej. w Krakowie, N. 1), Cracoviae 1917, p. 40 sqq.

²⁾ In calce praefationis suae (fol. 103^v) profert: »Sed iam Gregorium nazazenum a Grecia ad Italiam a me provocatum... legere aggre diamur«.

obtulit. Versio inest in codd. Vatic. lat. 3082 s. XIV—XV fol. 104—114^v et Vatic. Reg. Suec. lat. 349 s. XVI—XVII fol. 104^v—106¹).

Anonymo interprete orationes 6 (Inc.: »Linguam mihi solvit alacritas despicioque humanas leges, ut s. spiritus legibus obsequar...«) et 23 (Inc.: »Fervidus zelus est, mitis spiritus, benigna caritas, immo ipsa benignitas, longanimis spes...«) leguntur in codd. Vatic. lat. 555 s. XV fol. 27^v—37^v, et Vatic. Reg. Suec. lat. 1612 s. XV—XVI fol. 1—12^v, ubi or. 23 desinit in verbis: »... spiritualiter non maligne, ecclesiastico non forensi more ||. Aliae interpretationes anonymae exstant: in cod. Vatic. lat. 4712 s. XVI—XVII fol. 1 sqq. or. 2 (»Superatus sum idque plane confiteor, subiectus sum domino et supplex oravi eum...«); in cod. Vatic. Ottob. lat. 70 s. XVII fol. 88—95^v or. 19 (»Quae est haec tyrannis per quam ex charitate semper subicimur servituti...«); in cod. Paris. lat. 13042 s. XVI fol. 93—96 or. 15.

Orationes latine redditae quo ordine in veteribus editionibus leguntur (Vita, or. 43, 3, 4, 5, 11, 12 etc.), exstant in cod. Paris. lat. 10595 s. XVII. Codex latinus Hispaniensis in »El Espina (Valladolid) in Biblioteca del Monasterio de la Orden de Cister« asservatus et num. 4 insignitus interpretationem operum Gregorii Naz. continet²), de qua nihil habeo, quod dicam.

Codex Paris. lat. 12098 s. IX fol. 120 et Vatic. lat. 1340 s. XII fol. 260^v Gregorii epistulas 152, 121, 139 et 183 continent. Inscriptiones epistularum in cod. Parisino (»Incipit s̄ci Gregorii Naziazeni epi ad eundem Theodorum Mosuestinum ep̄m«; »Explicit s̄ci Gregorii ad venerabilem Theodorum Mopsuestinum ep̄m«) gravis sunt momenti, nam demonstrant Theodorum, ad quem scriptae essent Gregorii epistulae, fuisse Mopsuestinum episcopum non Tyanensem, ut Maurini sunt opinati³). Aliae epistulae nempe »consolatoriae tres« (eplae 238, 165, 223), ut in lemmate indicantur, quibus epist. 12 addita est, exstant in cod. Vatic. lat. 3483 s. XVI—XVII fol. 152—156^v. In cod. Paris. lat. 10594 s. XV insunt fol. 53—97 nonnulla

¹) In hoc codice interpretatio fine mutila in versu 243 desinit.

²) Rud. Beer, Handschriftenschätze Spaniens, Wien 1894, p. 224.

³) Cf. P. Gr. 37, 215.

»Opuscula et Eple s̄ci Gregorii nazāzeni ep̄i«. Leguntur igitur tractatus de fide, qui incipit: »Fides conscripta...«¹⁾; postea exstant oratt. 45, 19; epistt. 102, 101; carm. I, 2 n. 3 (»Virgo, sponsa Christi...«). »Pauca capitula ex dictis beati Gregorii Nazanzeni ep̄i excerpta« inveniuntur in cod. Paris. lat. 13371 s. X fol. 60–68. »Sermo beati Gregorii nazaneni ep̄i de omnibus sc̄is«, qui incipit: »Hodie dilectissimi omnium sanctorum sub una solemnitatis leticia celebramus festivitatem...«, legitur in cod. Paris. lat. 2619 s. XII fol. 210^v. — Oratione legibus metricis adstricta et soluta translatum carmen I, 1 n. 12 (P. G. 37, 472) legitur in cod. Vatic. Ottob. lat. 238 s. XVII fol. 145^v (»Ne tibi sedurant aliena volumina mentes...«).

* * *

Satis superque demonstratum esse mihi videtur Gregorii Nazianzeni auctoritatem, cuius fundamenta in Occidente primus Gregorii fere aequalis Rufinus latina orationum eius interpretatione facta iecisset, annis saeculisque labentibus semper apud posteros crevisse. Rufinus enim ille Gregorium appellat virum per omnia incomparabilem, qui verbo et operibus clarus splendidissimum lumen scientiae Christi ecclesiis prae-buerit, et cuius neque vita aliquid probabilius et sanctius, neque eloquentia clarius et illustrius, neque fide purius et rectius, neque scientia plenius et perfectius inveniri possit, utpote cuius unius de fide ne dissidentes quidem inter se, ut fieri soleat, partes disputare potuerint, sed qui id obtinuerit apud Deum et ecclesias meriti, ut quicumque ausus sit doctrinae eius in aliquo refragari, ex hoc ipso haereticus esse argueretur²⁾. Hieronymus eum virum eloquentissimum nuncupat eoque praeceptore suo gloriatur et exsultat³⁾, et in publico audet statuere Gregorium eloquentia et doctrina apud Latinos parem habere neminem⁴⁾. Augustinus autem in Gregorio conspicit »magni nominis et fama celeberrima illustrem episcopum...

¹⁾ P. L. 20, 31–50.

²⁾ Rufini Praef. in interpret. oratt. Greg. Naz. in ed. Aug. Engelbrecht, Vondobonae 1910, p. 3, 5 sqq.

³⁾ Catalogus scriptorum ecclesiast. n. 117.

⁴⁾ Apologia adv. Rufinum I, 13. P. L. 23, 407 C.

cuius eloquia ingentis merito gratiae etiam in linguam latinam translata usquequaque claruerunt...¹⁾. Quam auctoritatem et memoriam Theologo semper per saecula etiam in Occidente eandem et vivam mansisse documento illustri sunt eius operum interpretationes latinae, de quarum libris manu scriptis supra nonnulla exposui ²⁾.

¹⁾ Contra Iulianum Pelag. I, 5. P. L. 44, 649.

²⁾ De latinis encomiis in eius honorem compositis videas apud Io. Sajdak, *Historia critica scholiastarum et commentatorum Gregorii Nazianzeni...* Pars I (Cracoviae 1914) p. 280 sqq. De memoria Gregorii in Oriente semper viva nonnulla protuli in dissertatione inscripta: *De Gregorio Nazianzeno poetarum christianorum fonte*, Cracoviae 1917, passim.

CZEŚĆ URZĘDOWA.

I.

SKŁAD GRONA NAUCZYCIELSKIEGO

przy końcu roku szkolnego 1917/18.

A. Nauczyciele przedmiotów obowiązkowych.

a) Dyrektor Zakładu:

1. Bednarski Stanisław, c. k. radca Rządu i dyrektor w r. VI, zawiadowca gabinetu archeologicznego, członek Komisji filologicznej Akademii Umiejętności w Krakowie.

b) Profesorowie i nauczyciele:

2. Chowaniec Franciszek, prof. w r. VII, członek Komisji filologicznej Akademii Umiejętności w Krakowie, z powodu choroby przez cały rok szkolny na urlopie.

3. Czuczyski Aleksander, dr. fil., prof. w r. VII, członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla nauczycieli szkół wydziałowych w Krakowie, zawiadowca zbiorów dla nauki historii i geografii, doradca fachowy dyrektora dla działu historyczno-geograficznego, uczył historii i geografii w kl. IV, VI, VII i VIII; tygodniowo godzin 15.

4. Dyduch Tomasz, prof. w r. VIII, od początku wojny pełni służbę wojskową.

5. Gołba Franciszek, ks., dr. św. teol., prof. w r. VII, docent prywatny Uniw. Jagiell., uczył religii w kl. Ic, V, VI i VII; tygodniowo godzin 8.

6. Jakóbiec Jan, dr. fil., prof. w r. VIII, gospodarz klasy III b, uczył języka niemieckiego w kl. II a, III b, VI i VII; tygodniowo godzin 16.

7. Jaworek Piotr, prof. w r. VIII, członek Komisji językowej Akad. Umiejętności w Krakowie, zawiadowca niemieckiego oddziału biblioteki dla uczniów, pomocnik kancelaryjny dyrektora, uczył języka niemieckiego w kl. I c, IV, V i VIII; tygodniowo godzin 17.

8. Jura Albin, prow. nauczyciel, gospodarz klasy IV, uczył matematyki w klasie Ib, III a, III b i IV i fizyki w kl. III a, III b i IV; tygodniowo godzin 19.

9. Kurek Władysław, prof. w r. VIII, gospodarz kl. VI, uczył języka łacińskiego w kl. VI i greckiego w kl. III a i VI; tygodniowo godzin 16.

10. Olszewski Bronisław, prof. w r. VIII, zawiadowca zbiorów do nauki rysunków, uczył rysunku odręcznego w kl. Ia, Ib, Ic, II a, II b, III a, III b i IV i kaligrafii w kl. Ia, Ib i Ic; tygodniowo godzin 19.

11. Paulisz Zygmunt, prof. w r. VII, członek Komisji językowej Akademii Umiej. w Krakowie, uczył języka polskiego w kl. III a, III b, IV, VI i VII; tygodniowo godzin 15.

12. Pelczar Jan, radca szkolny, prof. w r. VII, członek Komisji filologicznej Akademii Umiejętności w Krakowie, gospodarz klasy VIII, uczył języka łacińskiego i greckiego w kl. VIII; tygodniowo godzin 10.

13. Piątkiewicz Bronisław, prof., doradca fachowy dyrektora dla działu matematyczno-przyrodniczego, kierownik drużyn skautowych, zawiadowca gabinetu fizycznego, uczył matematyki w kl. V i VIII i fizyki w kl. VII i VIII; tygodniowo godzin 12.

14. Reiss Józef, dr. fil., prow. nauczyciel, kierownik muzyki, uczył historii i geografii w kl. III a, III b i V i geografii w kl. Ia, II a i II b; tygodniowo godzin 18.

15. Sajdak Jan, dr. fil., prof., docent prywatny Uniw. Jagiell., członek Komisji filologicznej i Komitetu Wydawnictw Ojców Kościoła Akad. Umiej. w Krakowie, gospodarz kl. II a, uczył od 1. września do 31. listopada 1917 języka łacińskiego i historii w kl. II a; tygodniowo godzin 8.

16. Skibiński Mieczysław, dr. fil., prof. w r. VIII, od początku wojny pełni służbę wojskową.

17. Stein Ignacy, prof. w r. VIII, członek Komisji językowej Akademii Umiej. w Krakowie, przez cały rok szkolny

1917/18 na urlopie dla kierowania gimnazjum realnem T. S. L. w Białej.

18. Stożek Włodzimierz, prof. w r. VIII, lektor Uniw. Jagiellońskiego dla wykładów z zakresu matematyki, uczył matematyki w kl. Ia, IIa, IIb, VI i VII; tygodniowo godzin . 15.

19. Ujejski Józef, dr. fil., prof. w r. VIII, docent pryw. Uniw. Jagiellońskiego, członek Komisji literackiej i Komisji historii filozofii polskiej Akademii Umiej. w Krakowie, uczył języka polskiego w kl. VIII i propedeutyki filoz. w kl. VII i VIII; tygodniowo godzin 7.

c) Zastępcy nauczycieli:

20. Bielak Franciszek, egz. zastępca nauczyciela, gospodarz klasy Ib, uczył języka łacińskiego w kl. Ib i Ic i polskiego w kl. Ib i IIb; tygodniowo godzin 19.

21. Broda Teodor, egz. zastępca nauczyciela, gospodarz kl. VII, uczył języka łacińskiego i greckiego w kl. IV i VII; tygodniowo godzin 19.

22. Dąbrowski Jan Kanty, dr. fil., egz. zastępca nauczyciela, lektor jęz. węgierskiego na Uniw. Jagiell., uczył od 1/9 do 7/12 1917 historii i geografii w kl. Ia i IIb i geografii w kl. IIa; tygodniowo godzin 10.

23. Gaertner Henryk, dr. fil., egz. zastępca nauczyc., gospodarz klasy IIa, uczył od 1 lutego 1918 języka łacińskiego w kl. IIa, historii w kl. Ia, Ib, Ic, IIa i IIb i geografii w kl. Ib; tygodniowo godzin 18.

24. Grzybowski Józef, egz. zastępca nauczyciela, od początku wojny pełni służbę wojskową.

25. Karpiński Bolesław, egz. zastępca nauczyciela, przez cały rok szkolny pełni służbę wojskową.

26. Klimczyk Jan, egz. zastępca nauczyciela w filii tutejszego zakładu, gospodarz kl. IIa, uczył od 9/11 1917 do 31/1 1918 jęz. łacińskiego i historii w kl. IIa; tygodn. godzin 8.

27. Twardowski Jan, ks., dr. fil., egz. zastępca naucz., zawiadowca polskiego oddziału biblioteki dla uczniów, gospodarz kl. Ia, uczył języka polskiego w kl. Ia, Ic, IIa i V i łacińskiego w kl. Ia; tygodniowo godzin 19.

28. Udziela Seweryn, egz. zastępca nauczyciela, zawiadowca zbiorów do historii naturalnej, gospodarz klasy Ic,

uczył geografii i matematyki w kl. Ic i historii naturalnej w kl. Ia, Ib, Ic, IIa, IIb, V i VI; tygodniowo godzin . . . 20.

29. Wacławik Jan, egz. zastępca nauczyc., gospodarz kl. IIIa, uczył języka niemieckiego w kl. Ia, Ib, IIb i IIIa; tygodniowo godzin 18.

30. Wantuch Andrzej, egz. zastępca nauczyciela, od początku wojny pełni służbę wojskową.

d) Nauczyciele przydzieleni:

31. Ostrowski Jan, profesor c. k. gimnazjum w Brzeżanach, przydzielony do służby w tutejszym zakładzie, gospodarz klasy V, uczył języka łacińskiego w kl. IIIa i V i greckiego w kl. V; tygodniowo godzin 17.

32. Pardyak Ferdynand, profesor c. k. gimnazjum w Gródku Jagiellońskim, przydzielony do służby w tutejszym zakładzie, gospodarz klasy IIb, uczył języka łacińskiego w kl. IIb i IIIb i greckiego w kl. IIIb; tygodniowo godzin . . . 17.

33. Rychlicki Józef, ks., dr. św. teol. i fil., profesor c. k. gimnazjum IV w Krakowie, przydzielony do służby w tutejszym zakładzie, exhortator dla uczniów klas niższych, uczył religii w kl. Ia, Ib, IIa, IIb, IIIa, IIIb, IV i VIII; tygodn. godz. 16.

d) Asystent:

34. Pol Juliusz, artysta malarz, pełnił obowiązki asystenta przy nauce rysunku; tygodniowo godzin 16.

B. Nauczyciele religii mojżeszowej:

1. Rosenmann Dawid, dr. fil., egz. zastępca naucz. c. k. gimnazjum III w Krakowie, uczył od 1/9 do 31/11 1917 religii mojżeszowej; tygodniowo godzin 8.

2. Semel Hirsch, dr. fil., uczył od 1/12 1917 do 31/8 1918 religii mojżeszowej; tygodniowo godzin 8.

C. Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych:

1. Goldmann Stanisław, uczył języka francuskiego w 2 oddziałach; tygodniowo godzin 4.

2. Piątkiewicz Bronisław, j. w., uczył geometrii wykresłej w 2 oddziałach; tygodniowo godzin 4.

3. Bursa Stanisław, urzędnik Tow. Ubezpieczeń od ognia, uczył śpiewu w 2 oddziałach; tygodniowo godzin . . . 4.

4. Towarzystwo gimnast. »Sokół« udzielało nauki gimnastyki w 4 oddziałach; tygodniowo godzin 8.

II.

ZMIANY W GRONIE NAUCZYCIELSKIEM.

A. Odeszli:

1. Chmiel Józef, egz. zastępcą nauczyciela, został przeniesiony w tym samym charakterze reskr. c. k. Rady szkoln. kraj. z dnia 22/9 1917 L. 20.706/IV do c. k. szkoły realnej II w Krakowie.

2. Dr. Sajdak Jan, j. w., mianowany najwyższem postanowieniem z dnia 26/11 1917 profesorem filologii klasycznej w Uniwersytecie lwowskim (Rp. c. k. Min. w. i o. z dnia 31/12 1917 L. 41.312) został uwolniony w myśl reskr. c. k. Rady szkolnej kraj. z dnia 7/1 1918 L. 27.422 ex 1917 od obowiązków nauczycielskich w tutejszym zakładzie z dniem 31. listopada 1917.

B. Przybyli:

1. Ks. dr. Twardowski Jan, zastępcą nauczyciela c. k. gimnazyum I w N. Sączu, został przeniesiony w tym samym charakterze reskr. c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 10/9 1917 L. 2.834/IV do tutejszego zakładu.

C. Mianowani:

Ks. dr. Rychlicki Józef, egz. zastępcą nauczyciela tutejszego zakładu, mianowany reskr. c. k. Rady szkolnej kraj. z dnia 12/2 1918 L. 2.046/IV nauczycielem rzym.-kat. religii w c. k. gimnazyum IV w Krakowie, pełnił obowiązki nauczycielskie w myśl reskr. c. k. Rady szkolnej kraj. z dnia 19/3 1918 L. 5.781/IV do końca b. roku szkolnego na dotychczasowem stanowisku.

D. Urlop otrzymali:

1. Chowaniec Franciszek, j. w., otrzymał reskr. c. k. Rady szkolnej kraj. z dnia 14/12 1917 L. 19.832/IV na

przeciąg I. półr. 1917/18 urlop dla poratowania zdrowia, który mu następnie przedłużono reskr. c. k. Rady szkolnej kraj. z dnia 12/2 1918 L. 2.688/IV na przeciąg półrocza II 1917/18.

2. Dr. Dąbrowski Jan, j. w., otrzymał reskr. c. k. Rady szkolnej kraj. z dnia 29/11 1917 L. 26.060/IV płatny urlop od 8/12 1917 do końca b. roku szkolnego celem ułatwienia studyów za granicą przy zasiłku stypendyum z fundacyi ś. p. Wiktora Osławskiego.

3. Stein Ignacy, j. w., otrzymał reskr. c. k. Rady szkoln. kraj. z dnia 3/8 1917 L. 14.961/IV urlop na przeciąg roku szkolnego 1917/18 celem pełnienia obowiązków dyrektora pryw. gimnazjum realnego T. S. L. w Białej.

E. Zniżkę godzin otrzymali:

1. Dr. Dąbrowski Jan Kanty, j. w., otrzymał reskr. c. k. Rady szkoln. kraj. z dnia 21/8 1917 L. 15.238/IV zniżkę obowiązkowej liczby godzin do połowy na cały rok szkolny 1917/18 celem ułatwienia pełnienia obowiązków lektora języka węgierskiego na Uniw. Jagiellońskim.

2. Ks. Dr. Gołba Franciszek, j. w., otrzymał reskr. c. k. Rady szkoln. kraj. z dnia 21/8 1917 L. 15.238/IV zniżkę obowiązkowej liczby godzin na cały rok szkolny 1917/18 dla pełnienia obowiązków docenta na Uniw. Jagiellońskim.

3. Dr. Sajdak Jan, j. w., otrzymał reskr. c. k. Rady szk. kraj. z dnia 21/8 1917 L. 15.238/IV zniżkę obowiązkowej liczby godzin do połowy na przeciąg roku szkolnego 1917/18 dla pełnienia obowiązków docenta w Uniw. Jagiellońskim.

4. Dr. Ujejski Józef, j. w., otrzymał reskr. c. k. Rady szkoln. kraj. z dnia 11/9 1917 L. 18.914/IV zniżkę obowiązkowej liczby godzin do połowy na przeciąg roku szkolnego 1917/18 celem ułatwienia wykonywania obowiązków docenta na wydz. filozoficznym Uniw. Jagiellońskiego.

F. Dodatek pięcioletni otrzymali:

1. Jaworek Piotr, j. w., otrzymał trzeci dodatek pięcioletni poczynszy od 1. lutego 1918 (Rp. R. S. K. z 19/6 1918 L. 9.617/IV).

2. Ostrowski Jan, j. w., otrzymał 1-szy dodatek pięcioletni od 1-go sierpnia 1917 (Rp. R. S. K. z 16/7 1918 L. 11.438/IV).

3. Dyduch Tomasz, j. w., otrzymał 3-ci dodatek pięcioletni poczynszy od 1/8 1917 (Rozp. z 16/7 1918 L. 9.610/IV).

G. W zawodzie nauczycielskim zatwierdzony:

Piątkiewicz Bronisław, j. w., został reskr. c. k. Rady szkoln. kraj. z dnia 24/8 1917 L. 15.240/IV w zawodzie nauczycielskim zatwierdzony i otrzymał tytuł c. k. profesora.

H. Wyższą rangę otrzymał:

Olszewski Bronisław, j. w., posunięty został reskr. c. k. Min. w. i o. z dnia 29/9 1917 L. 8.970/IV do VIII klasy rangi z ważnością od 1 października 1917 (Rp. Pr. R. S. K. z dnia 14/11 1917 L. 287/pr.).

III.

KÓŁKA NAUKOWE.

W roku szkolnym 1917/18 było czynne Kółko historyczne; kuratorem był prof. Dr. Aleksander Czuczynski, a przewodniczącym Stanisław Makomaski, uczeń kl. VII.

Referaty wygłosili:

1) Łubieński (z kl. VII): Charakterystyka przywódców rewolucji francuskiej.

2) Wojnarowski (z kl. VI): Ogólne położenie geograficzne Polski.

3) Makomaski (z kl. VII): a) Rzut oka na Karpaty i podział tychże. b) Dzieje Unii na Rusi.

4) Wolski (z kl. VI): Zabójstwo św. Stanisława w świetle historycznym.

5) Radwański (z kl. VII): Przyczyny upadku Polski.

6) Klasa (z kl. VI): Chełm i Podlasie.

7) Jasicki (z kl. VII): Ukraina a sprawa ukraińska.

IV.

STATYSTYKA UCZNIÓW.

TYTUŁY	I			II		III		IV	V	VI	VII	VIII	Razem
	a	b	c	a	b	a	b						
1. Liczba uczniów:								a+b					
Z końcem r. s. 1916/17 było:													
a) uczniów publicznych . . .	50	38	29	41	38	52		75	41	35	24	13	436
b) „ „ prywatnych . . .	—	—	—	1	—	1		1	—	1	—	9	13
Razem . . .	50	38	29	41 ¹	38	52 ¹		75 ¹	41	35 ¹	24	13 ⁹	436 ¹³
Na początku i w ciągu roku szk. 1917/18 przyjęto:													
I. z innych zakładów:													
a) z promocyą	—	—	—	—	1	1	2	—	—	3	2	—	9
b) po przerwie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) na p. egz. wstępnego . . .	41	39	30	—	—	—	—	1	1	—	1	—	113
d) repetytów	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Razem . . .	41	39	30	1	1	1	2	1	1	3	3	—	123
II. z tutejszego zakładu:													
a) z promocyą	—	—	—	58	43	41	29	46	51	31	31	14	344
b) po przerwie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) repetytów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem I+II . . .	41	39	30	59	44	42	31	47	52	34	34	14	467
W ciągu roku szk. 1917/18 wystąpiło	8	4	7	8	5	10	6	3	13	4	1	1	70
Z końcem r. s. 1917/18 było:													
a) uczniów publicznych . . .	32	34	23	51	39	31	24	44	39	30	32	13	392
b) uczniów prywatnych . . .	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	5
Razem . . .	32 ¹	34 ¹	23	51	39	31 ¹	24 ¹	44	39	30	32 ¹	13	392 ⁵
2. Według miejsca urodzenia:													
Z Krakowa	14 ¹	18	9	16	23	12 ¹	14 ¹	27	23	14	18 ¹	5	193 ⁴
» W. Ks. Krak. i Galicyi . . .	17	15 ¹	12	31	15	18	10	16	13	16	13	6	182 ¹
» Bukowiny	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
» Moraw	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
» Śląska austr.	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	3
» Austrii dolnej	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
» Królestwa Polskiego . . .	1	1	1	1	1	—	—	—	3	—	1	2	11
Razem . . .	32	34 ¹	23	51	39	31 ¹	24 ¹	44	39	30	32 ¹	13	392 ⁵
3. Według języka ojczystego:													
Polaków	32 ¹	34 ¹	23	51	39	31 ¹	24 ¹	44	39	28	32 ¹	13	390 ⁵
Rusinów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2
Razem . . .	32 ¹	34 ¹	23	51	39	31 ¹	24 ¹	44	39	30	32 ¹	13	392 ⁵

TYTUŁY	I			II		III		IV	V	VI	VII	VIII	Razem
	a	b	c	a	b	a	b						
4. Według wyznania religijnego:													
rzymsko-katolickiego	19	33 ¹	22	49	24	22 ¹	24	37	37	23	25	11	326 ³
grecko-katolickiego	2	—	1	2	—	—	—	—	—	3	1	—	9
ewangelickiego	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
mojżeszowego	11 ¹	—	—	—	15	9	0 ¹	7	2	4	6 ¹	2	56 ⁸
Razem	32 ¹	34 ¹	23	51	39	31 ¹	24 ¹	44	39	30	32 ¹	13	392 ⁵
5. Według miejsca pobytu rodziców było:													
a) miejscowych	26 ¹	24 ¹	13	20	31	21	15 ¹	37	31	22	25 ¹	9	274 ⁴
b) zamiejscowych	6	10	10	31	8	10 ¹	9	7	8	8	7	4	118 ¹
Razem	32 ¹	34 ¹	23	51	39	31 ¹	24 ¹	44	39	30	32 ¹	13	392 ⁵
Zamiejscowych rodzice mieszkali:													
w pow. krakowskim	3	4	—	2	2	4	4	3	1	—	—	—	28
» » bocheńskim	—	1	2	1	—	2	—	—	1	3	—	—	10
» » chrzanowskim	—	2	3	6	—	2	—	2	—	1	1	—	17
» » myślenickim	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	1	—	6
» » podgórskim	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	3
» » wadowickim	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	4
» » wielickim	2	1	3	—	—	—	1	1	1	2	—	—	11
w innych pow. Galicji	—	1	1	15	5	1 ¹	2	1	4	2	4	2	38 ¹
w Austrii poza Galicyą	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
w Król. Polskiem	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	1	2	7
Razem	6	10	10	31	8	10 ¹	9	7	8	8	7	4	118 ¹
6. Według stanu rodziców było:													
1. dzierżawców i wł. dóbr	1	2	—	—	—	2	—	2	2	—	2	—	11
2. ze stanu włościańskiego	1	1	7	4	7	4	6	3	3	3	1	—	45
3. » » rzemieśln. i przemysłowców	9	7	3	6	2	7	1	10	1	2	2	3	58
4. » » kupieckiego	5 ¹	1	1	—	6	5	4	4	2	2	5	1	36 ¹
5. » » urzędników, sług rządow. i auton.	13	17 ¹	8	30	14	6 ¹	9	14	13	16	13 ¹	4	157 ³
6. nauczycieli	—	—	—	1	2	3	—	1	1	1	—	—	9
7. oficerów i urzęd. wojs.	—	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	4
8. notaryuszy, lekarzy, aptekarzy, adwokatów	—	1	1	1	2	1	0 ¹	2	3	2	3	—	16 ¹
9. prywatnych urz. i oficjal.	2	1	—	1	1	—	—	2	3	2	2	4	19
10. robotników dziennych	1	—	1	—	1	1	—	3	1	—	1	—	9
11. kapit. i właśc. realn.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12. synów wdów	—	3	2	8	2	2	2	2	3	2	1	4	31
13. sierot po obojgu rodz.	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Razem	32 ¹	34 ¹	23	51	39	31 ¹	24 ¹	44	39	30	32 ¹	13	392 ⁵
7. Wiek uczniów:													
Z końcem roku szkolnego ukończą lat:													
10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	14 ¹	16 ¹	7	3	—	—	—	—	—	—	—	—	40 ²
12	9	10	6	23	16	5 ¹	3 ¹	—	—	—	—	—	72 ²
13	5	6	7	12	10	13	10	6	—	—	—	—	69
14	3	2	—	8	8	7	7	24	—	—	—	—	59
15	1	—	1	4	3	5	3	8	13	16	—	—	54
16	—	—	1	—	2	—	1	4	16	7	—	—	31
17	—	—	1	—	—	1	—	2	6	2	15 ¹	—	27 ¹
18	—	—	—	1	—	—	—	—	2	5	12	9	29
19	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	2	7
20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3
ponad 20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Razem	32 ¹	34 ¹	23	51	39	31 ¹	24 ¹	44	39	30	32 ¹	13	392 ⁵

TYTUŁY	I			II		III		IV	V	VI	VII	VIII	Razem
	a	b	c	a	b	a	b						
B. Klasyfikacja uczniów:													
a) Z końcem r. szk. 1917/18 było:													
chlubnie uzdolnionych . . .	1	4 ¹	3	6	4	6	5 ¹	4	5	4	12	4	58 ¹
uzdolnionych	22	20	16	38	21	20 ¹	12	33	23	26	18 ¹	8	257 ⁵
na ogół uzdolnionych . . .	3	5	4	2	3	2	3	2	—	—	—	—	24
nieuzdolnionych	6 ¹	5	—	5	10	3	4	5	7	—	—	—	45 ¹
do egz. poprawcz. przeznacz.	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	2	1	8
Razem . .	32 ¹	34 ¹	23	51	39	31 ¹	24 ¹	44	39	30	32 ¹	13	392 ⁵
b) Uzupełnienie klasyfikacji za r. sz. 1916/17:													
Do klasy popr. przeznaczono .	Ia	Ib	Ic	IIa	IIb	III	IVa	IV b	V	VI	VII	VIII	
Egz. popr. złożyło	1	2	2	—	1	—	0 ¹	—	1	0 ¹	1	—	8 ²
	1	2	2	—	1	—	0 ¹	—	—	0 ¹	1	—	8 ²
c) Ostateczny wynik klasyfikacji za r. sz. 1916/17:													
Do klasy następnej było:													
chlubnie uzdolnionych . .	6	4	3	6	5	8 ¹	9	6	4	11	7	2 ⁵	71 ⁶
uzdolnionych	36	28	14	34 ¹	23	38	25 ¹	20	31	24 ¹	15	11 ⁴	299 ⁷
na ogół uzdolnionych . . .	8	3	9	1	6	6	3	8	—	—	—	—	44
nieuzdolnionych	—	3	3	—	4	—	3	1	6	—	2	—	22
Razem . .	50	38	29	41 ¹	38	52 ¹	40 ¹	35	41	35 ¹	24	13 ³	436 ¹³
9. Przedmioty nadobowiązkowe.													
Liczba uczniów zapisanych na jęz. francuski .	—	—	—	—	—	7	3	8	3	7	5	—	33
» » » śpiew	10	15	3	8	4	3	2	3	—	7	13	—	68
» » » gimnastykę	23	18	5	21	15	8	7	12	—	—	—	—	109
» » » rysunki	—	—	—	—	—	—	—	—	2	6	—	—	8
» » » geom. wykreslin.	—	—	—	—	—	—	—	10	14	7	5	—	36
Razem . .	33	33	8	29	19	18	12	33	19	27	23	—	254
10. Opłata szkolna.													
a) opłatę szkolną złożyło:													
w półroczu I.	10	8	5	4	4	5	2	1	7	4	5	1	56
w półroczu II.	6	6	2	16	14	8	10	8	15	2	5	1	93
b) Uwolnion. od opłaty było:													
w półroczu I.	31	30	24	55	40	36	29	45	45	30	28	13	406
w półroczu II.	26	29	21	35	25	24	16	36	24	28	28	12	304
c) Opłata szkolna wynosiła:													
w półroczu I. K	400	320	200	160	160	200	300	40	280	160	200	40	2240
w półroczu II. K	240	240	80	640	560	320	400	320	600	80	200	40	3720
Razem K	640	560	280	800	720	520	480	360	880	240	400	80	5960
11. Fundusze na środki naukowe.													
a) Taksy wstępne po 4 K 20 h złożyło w łącznej kwocie 525 K	41	39	30	2	1	2	2	1	1	3	3	—	125
b) Datki na środki naukowe po 2 K złożyło w łącznej kwocie 934 K	41	39	30	59	44	42	31	47	52	34	34	14	467

12. Stypendya i zapomogi.

I. Stypendya.

1. Matusiński Henryk z kl. II, stypendyum (famil.) z fundacyi Żurakowskiego	315 K
2. Jachna Stefan z kl. VI, z fundacyi Głowińskiego	315 »
3. Klasa Mieczysław z kl. VI, z fund. Głowińskiego	315 »
4. Kalczyński Jerzy z kl. VII, stypendyum (fami- lijne) z fundacyi ks. M. Olszewskiego	280 »
5. Klimczyk Władysław z kl. VII, z fundacyi Gło- wińskiego	315 »
6. Kulczyński Jan z kl. VII, z fund. Głowińskiego	315 »
7. Makomaski Stanisław z kl. VII, stypendyum z fundacyi Zawadzkiego	315 »
8. Rodowicz Kazimierz z kl. VIII, stypendyum familijne) z fundacyi A. Dydyńskiego	900 »
Razem	3.385 K

II. Zapomogi.

a) Z fundacyi ś. p. ks. Dąbkowskiego (Arcybractwo Miłosierdzia):

1. Setkowicz Maryan z kl. III b	60 K — h
2. Klasa Jan z kl. II a	30 » — »
Razem	90 K — h

b) Z fundacyi ś. p. ks. Jana Latały:

1. Wilk Julian z klasy V	41 K 50 h
2. Wójcik Władysław z kl. V	41 » 51 »

c) Z fundacyi im. Dyrektora Stanisława Bednarskiego:

Klimczyk Władysław z kl. VII	35 K — h
--	----------

d) Z fundacyi ś. p. Tadeusza Bednarskiego:

Hischtin Mieczysław z kl. VII	35 K — h
---	----------

e) Z fundacyi ś. p. Janusza Bednarskiego:

Hischtin Zygmunt z kl. VII	35 K — h
--------------------------------------	----------

f) Z Księżęco-Biskupiego Komitetu:

1. Wójcik Jan z klasy V	100 K — h
2. Wójcik Władysław z kl. V	100 » — »
Razem	478 K 01 h

13. Pomoc koleżeńska.

A) Przychód.

1. Pozostalość kasowa z 1917 r., złożona na książeczkę wkładową w Banku galicyjskim dla handlu i przemysłu L. 14.409	2.946 ⁷⁰ K
2. Procent od powyższego kapitału do 30/VI 1918	106 ³⁰ »
3. Uczniowie złożyli w ciągu roku szkoln. na ręce ks. Dr. Rychlickiego	616 ⁵⁵ »
4. Uczniowie złożyli przy wpisach	282 ³⁰ »
5. WPan Dr. Bader Leopold, adwokat	130 [—] »
6. » Broda Teodor zebrał przy wypożyczaniu książek	98 ¹⁰ »
7. WPan Salawa Józef	60 [—] »
8. WPani Kisielewska Stefania	50 [—] »
9. WPan Banaś Piotr, starszy radca Magistratu	40 [—] »
10. Wbny ks. Dr. Rychlicki Józef	25 [—] »
11. WPan Szarek Mieczysław	22 ⁸⁰ »
12. WPani Zajączkowska Zofia	17 [—] »
13. JWPan hr. Łubieński Tadeusz	16 [—] »
14. WPan Dr. Kwieciński Tadeusz, adwokat	15 [—] »
15. » Japa Stanisł. i Przeorski Paweł po 12 ⁸⁰ K	25 ⁶⁰ »
16. » Dr. Czuczynski Aleksander, Horoszkiewicz Kazimierz, Ptak Stanisław, Reichanowa i Rumiński Adam po 10 K	50 [—] »
17. WPan Kalimon, Milerowicz, Dr. Poźniak, hr. Rey i Turezmanowicz po 7 K	35 [—] »
18. WPan Matusiński, Merunowicz, Pawliger, Potok, Ptak Franciszek, Scheller i Staszkiwicz po 5 K	40 [—] »
Razem	4.571 ³⁵ K

B) Rozchód.

1. Należytość Krzyżanowskiemu za podręczniki	4 ⁴⁰ K
2. Za obiady i kolacje dla 20 uczniów, wydawane w kuchni obywatelskiej (studenckiej)	539 [—] »
Razem	543 ⁴⁰ K

C) Zestawienie.

A) Przychód	4.571.35 K
B) Rozchód	543.40 »
Pozostaje	4.027.95 K

W Krakowie dnia 30. czerwca 1918.

X. Dr. Józef Rychlicki.

St. Bednarski,
dyrektor.

U w a g a. Uczniowie złożyli nadto z okazji imienin dyrektora St. Bednarskiego na Kolonie wakacyjne uczniów szkół średnich w Porembie W. 75 K i 107 K na K. B. K.

14. Muzyka.

A) Przychód.

1. Pozostałość kasowa z r. 1917	1.123 K 28 h
2. Procent od powyższego kapitału do 30/6 1918	42 » 30 »
3. Uczniowie złożyli przy wpisach	282 » 30 »
4. Dyrektor Stanisław Bednarski	79 » 12 »
5. WPan Szarek Mieczysław	30 » — »
Razem	1.557 K — h

B) Rozchód.

1. Za udzielanie nauki gry na instrumentach p. Tesarzykowi	303 K — h
2. Za naprawę instrumentów p. J. Zającowi	30 » 60 »
3. Za roboty introligatorskie p. Szczerbińskiemu	9 » 60 »
Razem	343 K 20 h

C) Zestawienie.

A) Przychód	1.557 K — h
B) Rozchód	343 » 20 »
Pozostaje	1.213 K 80 h

Dr. Józef Reiss,
kurator.

St. Bednarski,
dyrektor.

V.

Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych.

C. k. Rada szkolna kraj. 1) poleca roztoczyć opiekę nad młodzieżą na czas feryi (11/6 1917 L. 12.288/IV), 2) dopuszcza uczniów do egzaminu poprawczego z dwóch lub więcej przedmiotów (28/6 1917 L. 13.738/IV), 3) poleca młodzieży zbierać plody surowe jako środki odżywcze (12/7 1917 L. 4.858/III) i liście jako paszę zastępczą (25/7 1917 L. 5.266/III), 4) zawiadamia, że na przyszłość należy zaniechać urządzania w dniu 28. czerwca nabożeństwa żałobnego za duszę ś. p. Cesarza Ferdynanda I, że natomiast dzień 21. listopada jako rocznica śmierci ś. p. Cesarza Franciszka Józefa I będzie obchodzony żałobnem nabożeństwem (2/8 1917 L. 17.017/IV), 5) poleca chronić młodzież przed zepsuciem moralnem poza szkołą (4/9 1917 L. 18.321/IV), 6) podaje do wiadomości wskazówki c. k. Ministerstwa w. i o., jak oszczędzać opał, zabrania opalać bibliotek, gabinetów i t. d. (27/9 1917 L. 266/pr.), 7) poleca z powodu braku opału zawiesić naukę od 21. grudnia 1917 do 13. stycznia włącznie 1918 (18/12 1917 L. 27.793/IV), 8) zawiadamia, że ferye wielkanocne trwać będą od 24. marca do 3. kwietnia (16/3 1918 L. 101), 9) zawiadamia, że niepomysłne egzaminy roczne, składane w ciągu roku przez wojskowych, mogą być powtórzone w tym samym roku (5/3 1918 L. 1.542) i 10) poleca z powodu braku żywności zakończyć rok szkolny 15 czerwca (10/5 1918 L. 202/pr.).

VI.

KRONIKA ZAKŁADU.

Rok szkolny 1917/18 rozpoczął się dnia 3. września 1917 uroczystem nabożeństwem, odśpiewaniem *Veni Creator* i hymnu ludowego.

Egzamin wstępny do klasy I odbył się dnia 30. czerwca.

Dnia 10. września odbyło się nabożeństwo żałobne za spokój duszy ś. p. Cesarzowej Elżbiety.

Dnia 14. października młodzież tutejsza wraz z gronem nauczycielskiem wzięła udział z muzyką w obchodzie narodowym ku uczczeniu setnej rocznicy zgonu Tadeusza Kościuszki, a 15. października odbyła się z tego samego powodu po nabożeństwie żałobnem uroczystość szkolna, na którą złożyły się gra kapeli, śpiew chóru, deklamacye i przemówienie p. Dr. Jana Dąbrowskiego:

»Od wieku otacza imię Kościuszki legendarna chwała bohatera narodu. Przez wiek wśród morza łez i krwi, które zalewało Polskę, postać Kościuszki była dla narodu tą granitową skałą, która znaczyła dlań koniec chwały i potęgi praojców, a zarazem początek nowych świtów. Niema też może w dziejach naszych postaci, którąby opinia narodu postawiła tak wysoko, tak niedostępną uczyniła dla niechęci, zawiści czy krytyki, że stała się niemal świętą i nietykalną. Dlaczego? Mielśmy niewątpliwie mężów stanu większych, wodzów genialniejszych, wszelako w Kościuszcze naród czcił przede wszystkim człowieka, patriotę, syna ojczyzny, który pozostał niedoścignionem wzorem dla przyszłych pokoleń. I czcił czyn Kościuszki. Duch narodu odczuwał, że jest to testament, że jest to przykazanie, które konająca Matka słała swoim synom na długie lata bojów i cierpień, na dni nieszczęścia, na noc, zdało się, bez nadziei; i kurczowo chwytal się tego przykazania naród, niezłomnie wierzący, że ono w dniach niewoli podtrzyma ducha, że pozwoli wreszcie dotrzeć nam do chwili, w której zabłyśnie świt.

Powiedziałem, że Polska czei Kościuszkę jako człowieka i jako patriotę. Kościuszko to charakter, który wódz z pod Racławic kształcił w sobie od ławy szkolnej, gdy jako uczeń szkoły kadeckiej nie szczędził

sobie umartwień, by wyrobić w sobie silną wolę i poczucie obowiązku. Sprawiedliwości domagał się i chciał ją wymierzyć wszystkim, a zwłaszcza tym, którzy najmniej mieli sił i możliwości, by sami się o nią upomnieć mogli. Gorące umiłowanie wolności prowadziło go na pola walki Ameryki północnej, a silniejsza nad wszystko miłość ojczyzny wiodła go do kraju, by mu ofiarować swą szablę i swe zdolności. A była to zapewne chwila, w której charakter Kościuszki zabłysnąć miał tak, jak nigdy przedtem ani potem. Polska ówczesna daleką była od ideałów politycznych, jakim holdował Kościuszko, kształcony na wzorach francuskich i amerykańskich. Najgłębsze jego przekonanie mówiło mu, że w kraju naszym trzeba było wiele z gruntu przebudować. A jednak Kościuszko nie zaczął od rozwiązań i sporów, jaką ma być Polska, ale brał ją taką, jaką była; siedł w jej służbę w tem przekonaniu, że tem łatwiej naród jakiś obroni swą całość i wolność, im mniej ma obywateli zawikłanych w walki wewnętrzne, a więcej takich, którzy każdej chwili gotowi dać życie *pro aris et focis*. Bo z bólem widział, że w Polsce mówiono wiele, a czyniono mało, że gdy nadeszła chwila porachunku z wrogiem, armia stutysięczna, powołana przez Sejm czteroletni, w połowie zaledwie stanęła była pod bronią. I tu, wódz doświadczony, bez wahania poszedł pod komendę młodszego wiekiem i wojennem doświadczeniem księcia Józefa, by na pobojuwiskach Wołynia i polach Dubienki ratować honor i wolność narodu, zapisać pierwsze karty swej sławy na rodzinnej ziemi.

Nadewszystko jednak ukochał naród Kościuszkę za jego czyn wiekopomny, ukochał bitwę raclawicką i wodza w siermiedze. Po jasnych dniach Konstytucyi majowej i Sejmu czteroletniego przyszły mroki Targowicy i sejmu rozbiorowego, które zdawały się nie tylko ostatecznie pograżać naszą Rzeczypospolitą, ale i szarpać honor narodu, gotować mu koniec nie tylko straszny, ale i niezaszczytny. Te mroki jak błyskawica rozdarł czyn Kościuszki. Kościuszko rozumiał, że z tej toni Polskę wydobyć może jeno czyn zbrojny, poryw powszechny, który albo zgniecie wroga, albo ginącej Polsce przyniesie śmierć zaszczytną, śmierć na sztandarze, która choć nie uratuje ciała, ale uratuje ducha narodu. Czuł Kościuszko całą trudność walki, jaką podejmował, lecz czynił to z tą świadomością, że »choć mało nas jest, by zwyciężyć trzech wrogów, ale jeszcze dosyć, aby nie zginąć bez honoru«. A zginąć bez honoru, to znaczyło nie zostawić przyszłym pokoleniom ani jednego jasnego promienia, zrzucić je w noc zwątpienia i rozpacz.

I zaczęła się bohaterska epopeja od przysięgi na rynku krakowskim, od bitwy raclawickiej, by przez szczekocińskie boje, obronę bohaterską Warszawy dobieść nieszczęsnego końca na polach maciejowickich. Mimo wszelkie trudności poszedł Kościuszko w bój z tem przeświadczeniem, że Polska ówczesna może podolać zadaniu, może obronić swą wolność i niepodległość, jeno musi działać i chcieć działać. »Narodzie« — wołał w raporcie o bitwie raclawickiej — »racz poczuć na koniec swą siłę, dobądź jej całkowitej, chciej być wolnym i niepodległym. Jednością i odwagą dojdiesz do tego stanowczego celu. Umysł twój przygotuj do zwycięstw

i do klęsk, duch prawdziwego patriotyzmu powinien w obydwu zachować swą tęgosc i energie. W tych krótkich słowach wojkowego raportu zawarł Kościuszko cały swój program, wszystko, czego pragnął i co chciał od narodu, by mógł dojść do zwycięstwa. Wiedział wódz w siermiedze, że brak nam w chwilach decydujących woli niezłomnej, wiedział, że

pierwszym warunkiem wolności jest chcieć być wolnym. Wołał o jedność, o skupienie wszystkich sił dla jednego celu, chciał wlać w naród odwagę, któraby pozwoliła mu przetrwać klęski i zdobyć się na zwycięstwo. Pragnął z narodu wydobyć wszystkie siły i wołał pod sztandary szare zastępy ludu siermiężnego, by krwią serdeczną, przelaną na polach bitew, zdobywał sobie prawa, by wywalczył wolność dla siebie i dla Ojczyzny. Wołał Kościuszko naród do boju, żądał od niego ofiary krwi, bo wiedział, że Polski nie można wyżebrać, wyprosić, wypolitykować czy wygadać, bo wiedział, że Polskę trzeba wywalczyć.

Kościuszkę nie zwyciężył. Naród nie umiał zdobyć się na wprowadzenie jego hasła w czyn. Nie umiał chcieć wolności i to chcieć nie słowem, lecz czynem, ofiarą, poświęceniem. Brakło jedności, spokoju, skupienia sił. Garść walczących krwawiła się w nierównej walce, lecz nie budziły się z małymi wyjątkami masy ludu, nie ocknęły się jeszcze z wielkiej niemocy masy szlacheckie. Nie brakło skrytych i jawnych wrogów nawet wśród swoich; niedołęstwo i opieszałość wielu dokonywały reszty. Wywołało to słowa krwawej goryczy z ust wielkiego Staszica, który ze smutkiem wyraził się o Kościuszcze: »On na czele wojska chciałby być Waszyngtonem, a Polski nie uratuje tylko jaki Sulla«. Zatrzyumfowała przemoc wroga. Kościuszkę, zbroczony krwią na maciejowickim pobojuwisku, był widowym znakiem upadku Polski. Wraz z Kościuszką i Polska pochyliła się do grobu. Lecz nie zginęła — bez chwały. Nie uratował Kościuszkę państwa polskiego, ale uratował ducha narodu. Czyn jego stał się testamentem dla pokoleń żyjących i zrodzonych w niewoli, przykazaniem, że nie wolno się im z nią pogodzić, że mają walczyć i nie upadać na duchu w chwili klęsk i niepowodzeń. Powstanie Kościuszki stało się tym głosem dzwonu, co przez wiek miał budzić naród z uśpienia i wołać na niego o czyn. To był ostatni, najwznioślejszy rozkaz Kościuszki do Polaków. I naród pozostał wierny rozkazowi wodza. Przez wiek szli najlepsi synowie Ojczyzny na krwawy bój, niosąc w ofierze krew i życie dla Tej, co choć złożona do grobu, nie zginęła; przez wiek szły szare zastępy żołnierskie, by śmiercią swą i ranami wołać do narodu: »Zmartwychwstań!« I biegł ten rozkaz Kościuszki ku Polsce od równin lombardzkich i wawozów Sommosierry, wstrząsał ją hukami dział z pod Raszyna i Ostrołęki, dzwonił od pól Grochowa i borów Świętokrzyskich, by odezwać się wreszcie w sercach prawnuków odgłosem surmy bojowej z pod Łowczówka, Mołotkowa i Rokitny«.

Dzień 3. listopada był wolny od nauki szkolnej z powodu zwycięstwa armii sprzymierzonych na froncie południowym.

Dnia 4. listopada obchodził zakład uroczystym nabożeństwem dzień Imienin Jego Cesarskiej Mości.

Dnia 6. listopada urządziła młodzież wszystkich krakowskich szkół średnich uroczysty obchód setnej rocznicy założenia Towarzystwa Filomatów w Wilnie.

Już o godzinie 7. rano Komitet obchodu, poprzedzony niby gwardyą honorową, hufcem skautów, zjawił się na Wawelu, aby się pomodlić w krypcie największego z Filomatów i złożyć u jego trumny wieniec. Tutaj przemówił do młodzieży O. Woroniecki, wykazując jej w stosunkach wzajemnych Filomatów najwspanialszy wzór koleżeństwa, a w hasła mickiewiczowskie »sprostanie wszelkim obowiązkom mimo wszelkich trudności« najmędszą i najgłębszą zasadę czynnego patriotyzmu.

O godzinie 10-ej odprawił ks. Arcybiskup Simon nabożeństwo uroczyste w kościele Maryackim, który po brzegi zapełniła młodzież

wszystkich szkół, męskich i żeńskich, publicznych i prywatnych, a ks. Stanisław Rospond wygłosił podniosłe, zapalem zarówno nauczycielskim, jak religijnym i patryotycznym tchnące kazanie.

O godzinie 3-ej po południu odbył się Uroczysty Wieczór w teatrze ludowym, gdzie wśród młodzieży i zaproszonej publiczności pojawili się ks. Arcybiskup Simon, prof. Ignacy Chrzanowski, inspektor Stanisław Rzepiński, przedstawiciele gromad nauczycielskich z dyrektorami na czele. Uroczystość zagal serdecznym przemówieniem kurator obchodu, prof. tutejszego zakładu, Dr. Józef Ujejski, poczem nastąpiły produkcje muzyczne i wokalne młodzieży, związane treścią z obchodzoną rocznicą, a wykonane tak, że pietyzmowi i staraniu, z jakim zostały przygotowane, wystawiły najpiękniejsze świadectwo. Uroczystość zakończyła się odegraniem pierwszej połowy III. części Dziadów aż do widzenia ks. Piotra włącznie. Młodzieży chodziło tu głównie o to, aby głośne postaci Filomatów i Filaretów urzecz wśród siebie żywe i działające. I grali młodzi amatorowie role tych męczenników wielkiej idei tak dobrze, z takim zrozumieniem, przejęciem i odczuciem, że pozostawili w pamięci widzów niezapomniane wrażenie.

Zakład nasz przyczynił się niemało do uświetnienia całego tego pięknego obchodu. Nasi uczniowie klasy VIII. należeli do jego inicjatorów, a jeden z nich, Bohdan Chrzanowski, był przewodniczącym obchodowego komitetu. Prócz tego chór, który brał udział w uroczystym wieczorze, składał się przeważnie z uczniów gimnazjum św. Jacka. Nie brakło ich też w orkiestrze i wśród młodych więźniów bazylińskiego klasztoru.

Dnia 8. listopada odbyło się uroczyste nabożeństwo w kościele OO. Dominikanów dla uproszenia błogosławieństwa dla nowo powstałego Rządu polskiego (Rady Regencyjnej), a delegacya nauczycieli i młodzieży wzięła udział w takim samem nabożeństwie, które odprawione zostało za staraniem gminy m. Krakowa w kościele N. Panny Maryi.

Dnia 16. listopada odbyło się nabożeństwo dziękczynne z powodu szczęśliwego ocalenia Najjaśniejszego Pana z poważnego niebezpieczeństwa utraty życia. Po nabożeństwie odbywała się nauka szkolna.

Dnia 20. listopada odbyło się nabożeństwo żałobne za spójkó duszy ś. p. Cesarza Franciszka Józefa I. Dzień ten był wolny od nauki szkolnej.

Dnia 10. kwietnia grono nauczycielskie i uczniowie wzięły udział w oddaniu ostatniej posługi ś. p. Lucyanowi Rydłowi, zmarłemu 8. kwietnia w Bronowicach pod Krakowem.

Dnia 27. kwietnia odbyło się uroczyste nabożeństwo z oka-

zyi Imienin Najjaśniejszej Pani, Cesarzowej i Królowej Zyty. Dzień ten był wolny od nauki szkolnej.

Dnia 3. maja młodzież szkolna wraz z nauczycielami wzięła udział w nabożeństwie, urządzone przez Magistrat m. Krakowa ku uczczeniu 127-ej rocznicy Konstytucji Trzeciego Maja. Po nabożeństwie uczniowie zgromadzili się na dziedzińcu budynku szkolnego, gdzie uczeń klasy VIII, Borejko Władysław, wygłosił okolicznościową mowę. Na program tej uroczystości złożyły się w dalszym ciągu deklamacye, kapela i chór, które wykonały kilka utworów patryotycznych.

Dnia 14. maja odbyło się uroczyste nabożeństwo z okazji urodzin Cesarzowej i Królowej Zyty. Dzień ten był wolny od nauki szkolnej.

Dnia 16., 17. i 18. maja odbył się piśmienny egzamin dojrzałości, a ustny dnia 6. i 7. czerwca pod przewodnictwem JWPana Dr. Jana Łosia, profesora Uniw. Jagiellońskiego.

Dnia 8. czerwca odbyło się pożegnanie abiturientów. W imieniu kolegów żegnał w serdecznych słowach swych profesorów Władysław Borejko, a dyrektor St. Bednarski, rozwiniawszy myśl zawartą w słowach Pliniusza młodszego: »*Ut felicitatis est, quantum velis, posse, sic magnitudinis, quantum possis, velle*«, życzył swoim wychówankom w przyszłym życiu szczęścia i jak najlepszego powodzenia, które im towarzyszyć będzie pod warunkiem, jeżeli nie siły na zamiary, ale zamiary na siły mierzyć będą.

W ciągu roku szkolnego przystępowała młodzież trzy razy do św. Sakramentów pokuty i Ołtarza. Rekolekcyje wielkanocne odbyły się dnia 14., 15. i 16. marca. Egzorty wygłosili dla uczniów kl. IV—VIII O. Cyryl Markiewicz ze Zgromadzenia OO. Dominikanów i ks. Franciszek Madeja, katecheta c. k. gimnazjum V., dla uczniów kl. I—III.

Konferencye dyrektorów krakowskich szkół średnich pod przewodnictwem JWPana Stanisława Rzepińskiego, c. k. krajowego Inspektora szkół, odbywały się każdego miesiąca; z tych na trzech przewodniczył JWPan Fryderyk Zoll, Wiceprezydent c. k. Rady szkolnej krajowej.

Dnia 15. czerwca zakończono rok szkolny 1917/18 uroczystem nabożeństwem i odśpiewaniem *Te Deum* i hymnu ludowego.

3. **Chrzanowski Bohdan Karol**, ur. 26/9 1900 w Warszawie.
4. Kotowicz Stanisław, ur. 8/8 1899 w Tyczynie w Galicyi.
5. Lehr Eliasz, ur. 11/7 1900 w Krakowie.
6. **Marszałek Józef Wacław**, ur. 5/1 1899 w Sułoszowej w Król. Polskiem.
7. **Rodowicz Kazimierz Zygmunt Piotr**, ur. 31/1 1900 w Rohatynie w Galicyi.
8. Rutowski Zygmunt Wojciech Leon, ur. 10/3 1899 w Tuchowie w Galicyi.

VIII.

SPIS UCZNIÓW

w roku szkolnym 1917/18.

Nazwiska uczniów chlubnie uzdolnionych wytłoczono tłustemi czcionkami, uzdolnieni do klasy wyższej mają obok nazwiska I, gwiazdka obok nazwiska oznacza, że uczeń wystąpił.

Klasa I A.

1. *Bajorek Karol (14/V 1918)	22. Nowosielski I
2. Bernardyński Feliks I	23. Okulski Jan I
3. Bogdanowicz Maryan I	24. Pańczyszyn Kazimierz
4. Dąbek Maryan I	25. *Pałowski Kazimierz (12/V 1917)
5. Fischer Zygmunt I	26. *Pobudkiewicz Jan (14/V 1918)
6. Fischhab Izidor I	27. Pomeranz Joachim I
7. Fischler Artur I	28. Rutowski Tadeusz I
8. Freundlich Adam I	29. Siwek Władysław I
9. Glücksmann Rafał I	30. Staszyszyn Jan
10. *Hartmann Józef (1/III 1918)	31. Süßer Baruch I
11. Heitner Leopold I	32. Tomczyk Antoni I
12. *Kleinmann Michał (11/I 1918)	33. Waldmann Adam (prywat.)
13. Knaul Maksymilian I	34. *Weinfeld Herman (31/I 1918)
14. Koch false Feuer Bernard	35. Wierciak Jan I
15. Kornecki Tadeusz I	36. Wimmer Antoni I
16. Kupka Bolesław I	37. Włodek Ignacy I
17. Machowski Tadeusz I	38. Wołoszyn Andrzej
18. Margulies Jakób I	39. Wykurz Piotr I
19. *Meth Herman (15/V 1918)	40. *Zieliński Tadeusz (15/XI 1917)
20. Mięso Henryk I	41. Ziomek Maksymilian I
21. Natkaniec Franciszek I	

Klasa I B.

1. Bania Stanisław	21. Naturski Walery I
2. Bielski Maryan	22. Odziemiec Bolesław I
3. Bujak Tadeusz I	23. Owsianka Tadeusz
4. Christ Roman I	24. Panasiewicz Jan I
5. Drozdowski Czesław	25. Pirożyński Bolesław
6. *Gawalewicz Bolesł. (16/X 1917)	26. Ptasieński Franciszek I
7. Gimiński Antoni I	27. Reinfuss Walery
8. Godek Adam I	28. Sechorz Wacław I
9. *Grabarski Edward (14/V 1918)	29. Sporn Stanisław I
10. *Jabłoński Tadeusz (12/V 1918)	30. Stajerski Wiktor
11. Janta Stefan	31. Stypuła Zygmunt I
12. Karpala Wiktor I	32. Szarek Bolesław (pryw.)
13. Klohes Adolf I	33. Szczepański Stanisław I
14. Kokosza Józef I	34. Wesołowski Władysław I
15. Kot Jan I	35. Wiśniewski Tadeusz I
16. Kowalski Józef I	36. Witkowski Roman I
17. Majer Maryan I	37. Wodniecki Józef I
18. Malicki Alojzy	38. *Wroński Bronisław (12/V 1918)
19. Maślanka Teofil I	39. Zadęcki Stanisław
20. Miętka Augustyn I	

Klasa I C.

1. Bogdanowicz Antoni I	16. Matuszewski Roman I
2. Chromik Jan	17. *Miszke Mieczysław (31/I 1918)
3. Gacek Władysław I	18. Nowak Józef I
4. Gdula Jan I	19. Piotrowski Maryan I
5. *Gołab Maryan (10/V 1918)	20. Polewka Stefan I
6. *Gościej Kazimierz (22/II 1917)	21. Romanek Julian I
7. *Hajto Zdzisław (12/V 1918)	22. Salewicz Kazimierz I
8. Jamka Józef I	23. *Stawicki Izydor (12/V 1918)
9. Koleta Zygmunt I	24. Szczepanik Roman I
10. Kleja Jerzy I	25. Towpasz Stefan I
11. Kobylarz Mieczysław I	26. *Wereszczyński Henr. (17/X 1917)
12. Kowalski Stefan I	27. Wilk Jan I
13. Kuciel Andrzej	28. Włodarczyk Władysław I
14. Majeran Józef I	29. Wojtusiak Roman I
15. *Marcinek Stanisław (31/I 1918)	30. Ziomek Jan

Klasa II A.

1. Bibulski Franciszek I	15. *Korzeniowski Józef (20/II 1918)
2. Bogacki Jan	16. Kotlarz Stanisław I
3. Broda Mieczysław I	17. Kubis Edmund I
4. Dąbrowski Eugeniusz I	18. Ladra Tadeusz I
5. Dobrowolski Władysław I	19. Lasocki Tadeusz I
6. Festenburg Stanisław I	20. Lelek Maryan I
7. Gamoń Bolesław I	21. Leśniak Józef I
8. Hromy Stanisław I	22. Lissak Feliks I
9. Jeleń Jan I	23. Łańko Maryan I
10. Kawa Maryan I	24. Łobodziński Zygmunt I
11. Klasa Jan I	25. Matusiński Henryk I
12. Klich Eustachy I	26. Merunowicz Jakób
13. Klimczyk Zygmunt I	27. Moskała Stefan I
14. Kliš Maryan I	28. Nowosielski Adolf I

29. Nowosielski Karol	45. Stankowski Tadeusz I
30. Nykliński Antoni	46. Stawarz Mieczysław I
31. Pajęczkowski Francisz. (3/V 1918)	47. Szwoab Zygmunt I
32. Parys Zbigniew I	48. Ślaski Maryan I
33. Paszyński Lucyan	49. Święch Czesław I
34. Pagowski Bolesław I	50. Tokarz Augustyn I
35. Peckowski Zbigniew	51. Turecki Józef I
36. Ptak Władysław I	52. Waga Ignacy I
37. Romer Aleksander I	53. Wais Zygmunt I
38. *Sas Tadeusz (6/11 1917)	54. Wypychowski Edmund I
39. Skrzyszowski Stanisław I	55. Zawadzki Czesław I
40. Solarz Stefan I	56. *Zborowski Jan (26/XI 1917)
41. Sosnowski Rudolf I	57. *Zegadło Stanisław (31/I 1918)
42. Stach Stanisław I	58. *Ziegler Alfred (10/X 1917)
43. *Stachowski Kazim. (30/I 1918)	59. *Zieliński Witold (31/I 1918)
44. Stachyra Edward I	

Klasa II B.

1. *Ambor Jerzy (14/V 1918)	23. *Kalimon Włodzim. (12/IV 1918)
2. Auerbach Juliusz I	24. Karcz Fryderyk I
3. Bader Henryk I	25. *Kołodziej Henryk (31/I 1918)
4. Berger Lazarus I	26. Komenda Piotr
5. Bicz Czesław	27. Konopnicki Jan I
6. Birner Jakób	28. Kopczyński Aleksander I
7. Broda Jan I	29. Kozik Mieczysław I
8. Brzycki Michał I	30. Kutermak Władysław I
9. Chudoba Ryszard	31. Mantel Wilhelm I
10. Domoń Jan I	32. Namysłowski Maryan I
11. Doseděl Leon I	33. Niedospał Aleksander
12. Dubiel Stefan I	34. Nowak Franciszek I
13. Feldhorn Rudolf	35. Pacanower Adolf I
14. Figwer Józef I	36. Pawliger Zygmunt I
15. Frommer Maurycy I	37. *Piwowarski Hilary (14/V 1918)
16. Góra Tadeusz	38. Pustelnik Jan I
17. *Grochot Władysław (14/V 1918)	39. Reiner Tadeusz
18. Hochmann Józef	40. Schmidt Bronisław I
19. Hull Władysław	41. Seelenfreund Edmund
20. Jaworski Władysław	42. Seiden Max
21. Kaczorowski Stanisław	43. Urbański Jan I
22. Kalb Hersch I	44. Włodarczyk Melchior

Klasa III A.

1. *Ball Mieczysław (25/IV 1918)	14. Karkoszek Waleryan I
2. Bartnik Stefan I	15. *Klisiak Michał (9/III 1918)
3. Bocheński Feliks I	16. Kolesiński Feliks I
4. Dretler Julian	17. Kornhauser Witold I
5. Fischhab Zygmunt I	18. Lewicki Jan
6. Forýs Czesław I	19. Lüftner Rudolf I
7. Fronzke Ferdinand I	20. Łowczowski Kazimierz I
8. Gaczorek Stanisław I	21. Majeran Tadeusz I
9. *Gaertwagen Norbert (31/I 1918)	22. *Malarz Jan (31/I 1918)
10. Gintel Leopold I	23. Milerowicz Stanisław I
11. *Gronziewicz Jerzy (16/X 1917)	24. *Namysłowski Stanisł. (15/V 1918)
12. Grüner Henryk	25. Nattel Izidor I
13. Jarosz Juliusz I	26. Patrach Jakób I

27. Potok Henryk	35. Sitko Antoni I
28. Powroźniak Józef I	36. *Wagner Adam (24/X 1918)
29. Ptasiński Karol I	37. Walczak Józef I
30. *Roth Mieczysław (15/V 1918)	38. Waldeck Maryan I
31. Rumiński Andrzej (pryw.) I	39. *Wieczorek Michał (16/IV 1918)
32. Sajdak Wiktor I	40. Zając Zdzisław
33. Seelenfreund Jakób I	41. *Żmuda Kazimierz (31/I 1918)
34. Sikora Tadeusz Jan Kanty	42. Żmuda Maryan I

Klasa III B.

1. Ambor Maryan I	17. Pyczek Jan I
2. *Bonkowski Kazim. (14/V 1918)	18. Reczyński Kazimierz
3. Borsuk Kazimierz I	19. Salawa Antoni I
4. Cięciak Kazimierz I	20. Setkowicz Maryan
5. Doczkał Jan I	21. Skóra Wincenty I
6. Ficek Stefan	22. Słomak Jan I
7. Gielczyński Tadeusz I	23. Solek Mieczysław I
8. Jasicki Władysław I	24. Stabryła Władysław
9. Jende Kazimierz I	25. *Szczepański Bronisl. (23/XI 1917)
10. *Kozak Roman (14/V 1918)	26. *Trybalski Antoni (14/V 1918)
11. *Krajewski Teodor (9/IV 1918)	27. Woźniak Feliks I
12. Liebermann Robert (pryw.)	28. Woźniak Wojciech I
13. Miętka Czesław I	29. Wójcik Franciszek I
14. Mydlarz Jan I	30. Zwierz Symplifyusz I
15. *Nowak Juliusz (14/V 1918)	31. Żmuda Stanisław I
16. Pietras Roman	

Klasa IV.

1. Bednarski Józef I	25. Panajew Maryan
2. *Bittner Henryk (14/V 1918)	26. Pagowski Tadeusz I
3. Bogdanowicz Marcei I	27. Pełc Zdzisław I
4. Bursa Lech I	28. Pisarski Tadeusz I
5. Florkiewicz Wojciech I	29. Piwowarski Józef I
6. Gaik Andrzej	30. Poźniak Włodzimierz I
6. Głowacki Franciszek I	31. Pukło Franciszek I
8. Goldstein Dawid I	32. Rusinek Michał I
9. Golec Józef	33. Schnitzer Markus I
10. Gołba Kazimierz	34. Schönberg Henryk
11. Gorączko Tadeusz I	35. Setkowicz Feliks
12. Grabowski Adam I	36. Sowiński Stanisław I
13. Grochal Kazimierz I	37. Stopezak Maryan I
14. Grochalski Franciszek	38. Strassberg Józef I
15. Grzywna Jan I	39. Szczudło Tadeusz I
16. Jodłowski Jan I	40. Urbach Maurycy
17. Kalb Jakób I	41. Warzocha Julian I
18. *Kozłowski Zygmunt (9/IV 1918)	42. Wolański Antoni I
19. Lamensdorf Emil I	43. Zajączkowski Tadeusz I
20. Marcela Franciszek I	44. Zajdel Zdzisław I
21. Marusiński Roman I	45. Zbroja Franciszek I
22. *Mildner Konstanty (14/IV 1918)	46. Zwierz Stefan
23. Mosurski Jan I	47. Żmija Eugeniusz I
24. Nalepa Jan I	

Klasa V.

1. Bader Julian I	27. Maćkowski Stanisław I
2. Baja Zygmunt I	28. Milz Mieczysław I
3. *Chrobak Tadeusz (15/X 1917)	29. Mleczko Michał
4. *Datoń Paweł (15/III 1918)	30. Moroz Stefan I
5. Deszkiewicz Stanisław	31. *Muzyczka Ludwik (20/I 1918)
6. Dundaczek Antoni	32. Neusser Adam
7. Fiolek Stanisław I	33. Okład Józef I
8. Flak Józef I	34. Oszast Zbigniew I
9. *Fusiecki Tadeusz (31/I 1918)	35. Owca Mieczysław
10. Gałaś Jan I	36. Pepera Włodzimierz I
11. *Garycki Antoni (11/IV 1918)	37. *Pietrzyk Józef (31/I 1918)
12. Goldberger Michał I	38. *Polewka Adam (31/I 1918)
13. *Gołąb Jan (20/I 1918)	39. Purchla Władysław
14. Góra Edward	40. Reichan Kazimierz
15. *Grabowski Włodzim. (6/IV 1918)	41. *Hr. Rey Andrzej (15/II 1918)
16. Grzybek Mieczysław I	42. Rybski Jan
17. *Herzig Stefan (9/III 1918)	43. Stanoch Julian
18. Horoszkiewicz Tadeusz I	44. Sywochop Antoni I
19. Kasprzyk Emil	45. Szostek Stanisław I
20. Korecki Mieczysław	46. Węgrzyn Eugeniusz I
21. Krawczyński Jan I	47. Wiecheć Władysław I
22. Królikowski Bolesław I	48. Wilk Julian I
23. Krzywdziak Eugeniusz	49. *Wiśniowski Antoni (31/I 1918)
24. Krzyżak Wojciech I	50. *Wójcik Jan (7/IV 1918)
25. Leo Zdzisław I	51. Wójcik Władysław
26. Hr. Łubieński Alfred I	52. Wroński Antoni I

Klasa VI.

1. *Bandurski Mieczysław (14/I 1918)	19. Murdziński Jan I
2. Dorf Izidor I	20. Pacuła Bolesław I
3. Dumałik Emil I	21. Pajorski Henryk I
4. Furgalski Józef I	22. Paraszczak Jarosław I
5. Jachna Stefan	23. Pierzchała Adam I
6. Japa Tadeusz I	24. *Przeorski Kazimierz (12/II 1918)
7. Klasa Mieczysław	25. *Ryba Feliks (15/X 1917)
8. Kluzek Władysław I	26. Scheller Wilhelm I
9. König Rudolf I	27. Stach Eugeniusz I
10. Kucia Władysław I	28. *Steczko Józef (15/X 1917)
11. Kuziel Józef I	29. Szczudło Jan I
12. Kuz... Stanisław I	30. Taborski Władysław I
13. Lemler Ferdynand I	31. Turczanowicz Stefan I
14. Leo Stanisław I	32. Wojnarowski Belesław
15. Lewoczko Jan I	33. Wolski Franciszek
16. Lisak Józef I	34. Wyderka Mieczysław I
17. Menasché Maksymilian I	35. Wymazała Franciszek I
18. Milkowski Wojciech I	

Klasa VII.

1. Bader Jan	7. Hischtin Mieczysław I
2. Dattner Józef	8. Hischtin Zygmunt I
3. Deiches Julian I	9. Jasicki Józef I
4. *Einleger Sal. (pryw. 15/V 1918)	10. Kalczyński Jerzy
5. Feldhorn Juliusz	11. Klimczyk Władysław
6. Friedmann Samuel I	12. Kozieł Franciszek I

13. Kulczycki Julian	24. Motola Juliusz I
14. Kulczyński Jan	25. Oczko Józef I
15. Kuryło Roman I	26. Radwański Józef
16. Kwieciński Stanisław I	27. Rapacz Ignacy I
17. Leo Juliusz	28. Rutowski Franciszek I
18. Leśniak Tadeusz	29. Scherer Emanuel
19. Lisowski Stanisław I	30. Sperling Józef (pryw.) I
20. Lupa Tadeusz	31. Splichal Józef I
21. Hr. Łubiński Henryk I	32. Staszkievicz Roman I
22. Majcher Stanisław	33. Szczytnicki Stanisław I
23. Makomaski Stanisław	34. Wencel Ignacy I

Klasa VIII.

1. *Banaś Piotr (31/I 1918)	8. Kotowicz Stanisław I
2. Bogucki Stanisław	9. Lehr Eliasz I
3. Borejko Władysław	10. Marszałek Józef
4. Bruśnicki Aleksander I	11. Mund Henryk
5. Chrzanowski Bohdan	12. *Radwański Maryan (13/X 1917)
6. Kielar Jan I	13. Rodowicz Kazimierz
7. Kisielewski Stefan I	14. Rutowski Zygmunt I

IX.

OGŁOSZENIE.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1918/19 odbędą się dnia 31-go sierpnia. Uczniowie **tutejszego zakładu** mają przy wpisie przedłożyć świadectwo roczne.

Uczniowie, **przybywający z innych zakładów**, mają przy wpisie przedłożyć: 1) metrykę chrztu lub urodzenia, 2) świadectwo szkolne, opatrzone klauzulą odejścia, 3) dekret uwolnienia od opłaty szkolnej i 4) świadectwo szczepienia ospy.

Uczniowie, którzy **po przerwie w naukach** chcą znów użyć przyjęcie do zakładu, muszą przedłożyć oprócz metryki urodzenia, ostatnie świadectwo roczne, względnie świadectwo odejścia, opatrzone przepisaną klauzulą, świadectwo moralności i świadectwo powtórnego szczepienia ospy i poddać się egzaminowi wstępnemu za poprzedniem złożeniem taksy egzaminacyjnej w kwocie 24 K.

Każdy uczeń musi złożyć przy wpisie 2 K na środki naukowe i 1 K na gry i zabawy. Uczniowie **nowo wstępujący** do zakładu płacą nadto 4 K 20 h tytułem taksy wstępnej.

Uczniowie obowiązani są do składania opłaty szkolnej, która wynosi 40 K za półrocze i musi być złożona w pierwszych sześciu tygodniach każdego półrocza, t. j. do 15. października i 15. marca. Prośby o uwolnienie od opłaty szkolnej, zaopatrzone w świadectwo szkolne z ostatniego półrocza i świadectwo ubóstwa, nie starsze nad rok, należy wnosić za pośrednictwem Dyrekcyi do c. k. Rady szkolnej krajowej najpóźniej do 20. września w półroczu I, a do 20. lutego w półroczu II.

Uczniowie klasy I mają złożyć opłatę szkolną za półrocze I do 30. listopada; ci jednak uczniowie ubodzy, którzy już w pierwszych dwóch miesiącach czynią dobre postępy w nauce i zachowują się dobrze, mogą uzyskać **odroczenie** tego terminu aż do końca półrocza i w razie pomyślnego wyniku klasyfikacyi za półrocze I są uwolnieni od opłaty szkolnej. Uczniowie, chcący korzystać z tego dobrodziejstwa, mają najpóźniej do 8 września wnieść na ręce Dyrekcyi podania do c. k. Rady szkolnej krajowej, załączając dokładne świadectwo ubóstwa.

Egzamina **poprawcze** odbędą się 30. sierpnia 1918.

Egzamina **wstępne** do klas od II—VIII składać można od 4—14. września w półroczu I, a od 3—14. lutego w półroczu II. Po złożeniu egzaminu wstępnego, z którego się nie wydaje świadectwa, uczeń może być przyjęty tylko jako publiczny.

Rok szkolny 1918/19 rozpocznie się uroczystem nabożeństwem dnia 3. września, a dnia 4. września rozpocznie się nauka szkolna.

W Krakowie, dnia 30. czerwca 1918.

Radca c. k. Rządu,

Stanisław Bednarski

dyrektor.